ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİNİN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ YETERLİKLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ (Erzurum Örneği)

Birol PETEK

Yüksek Lisans Tezi

İlköğretim Ana Bilim Dalı
Yrd. Doç. Dr. Zekerya AKKUŞ

2014

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİNİN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ YETERLİKLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ
(Erzurum Örneği)

(Of The Social Studies Teachers Teaching Practice Course İmpact On Their Professional Qualifications)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Birol PETEK

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Zekerya AKKUŞ

ERZURUM
HAZİRAN, 2014

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Yrd. Doç. Dr. Zekerya AKKUŞ danışmanlığında, Birol PETEK tarafından hazırlanan **"Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlikleri Üzerindeki Etkisi (Erzurum Örneği)"** başlıklı çalışma 26/06/2014 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından. İlköğretim Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. N. Tanfer ALTAŞ İmza: .....

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Zekerya AKKUŞ İmza: .....

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Selçuk ILGAZ İmza: .....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

../../....

02 Temmuz 2014

Prof. Dr. H.Ahmet KIRKKILIÇ

Enstitü Müdürü

TEZ ETİK BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans/Doktora Tezi olarak sunduğum "Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlikleri Üzerindeki Etkisi Erzurum Örneği" başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

☒ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
☐ Tezim sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
☐ Tezimin ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

02/07/2014

İmza

Birol PETEK

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİNİN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ YETERLİKLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ (Erzurum Örneği)

Birol PETEK

2014, 89 sayfa

Giriş, kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar, yöntem, bulgular ve yorum, sonuç (tartışma) ve öneriler, olmak üzere beş bölümden oluşan bu araştırma, öğretmenlik uygulaması dersinin Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlikleri üzerindeki etkisini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Deneysel yöntemin kontrol grupsuz ön test son test modeli ile yürütülen araştırmada veri toplanma aracı olarak öğretmenlik yeterlikleri ölçeği kullanılmıştır. Ölçek alan bilgisi, öğretme-öğrenme sürecini yönetme, öğrenci kişilik hizmetleri (rehberlik), kişisel ve mesleki özellikler olmak üzere dört ana yeterlik alanından oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2012-1013 eğitim-öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı 4. sınıfında öğrenim gören 72 erkek, 54'ü bayan toplam 126 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bu öğretmen adaylarının 64'ü birinci öğretim, 62'si ise ikinci öğretimde öğrenim görmektedirler.

Araştırmada öğretmen yeterlikleri ölçeği ile elde edilen veriler SPSS 20 paket programına girilmiş ve istatistiksel olarak "Independent Samples T Testi" ve "Paired-Samples T Testi" gibi işlemler yapılmıştır. İstatistiksel işlemlerden elde edilen sonuçlara göre; Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlik düzeyleri uygulama öncesi lehine daha yüksek çıkmıştır. Bu bulgudan hareketle öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerini artırma noktasında istenilen katkıyı sağlayamadığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Yeterlik, Öğretmenlik Uygulaması

ABSTRACT

MASTER THESIS

OF THE SOCIAL STUDIES TEACHERS TEACHING PRACTICE COURSE IMPACT ON THEIR PROFESSIONAL QUALIFICATIONS (Erzurum Example)

Birol PETEK

2014, 89 Pages

Introduction, theoretical framework and related research, methodology, findings and reviews the results (see discussion) and recommendations, including of this research consists of five chapters, teaching practice course in Social Studies teachers' professional competencies on to determine the effect has been carried out. Ungrouped control of the experimental method with pre-test and post-test model in the research conducted data collection tool was used as a teaching proficiency scale. Scale domain knowledge, the teaching-learning process, manage, student personnel services (guidance), including personal and professional characteristics consists of four major competency areas. The study group, the 2012-1013 academic year, the Faculty of Education at the Ataturk University, Kazim Karabekir Department of Social Studies studying in 4th class 72 male, 54 female teachers constitute a total of 126. This is the first instruction of teacher candidates, 64, 62 in the second teaching schools.

In In the study, the data obtained with the scale of teacher competencies SPSS 20 statistical software packages have been entered into and the "Independent Samples T Test" and "Paired-Samples T Test" as the transactions have been made. According to the results obtained from statistical procedures: Social studies teacher nominees in favor of professional competence level was higher than before application. Starting from these findings, teaching practice course the point of increasing professional qualifications of the teacher nominees fail to provide the required contribution has been determined.

Key Words: Social Studies, Proficiency, Teaching Practice

ÖNSÖZ

Geçmişten günümüze var olan her toplum kendi kültürünü yaşatmak ve bu kültürünü sonraki nesillere başarılı bir şekilde aktarabilmek için bir eğitim sistemine ihtiyaç duymuşlardır. Çünkü insanlar eğitimin, toplumu oluşturan bireylerin nitelikli bir birey olarak yetişmesi konusunda önem ve etkisinin farkına varmışlardır.

Bir toplumda eğitim sisteminin başarılı bir şekilde yürümesi, istenilen sonucu vermesi öğretmenlerin sahip olduğu yeterliklerle çok yakın ilişkilidir. Eğer bir toplumda bir öğretmen iyi donanımlıysa, o toplumun kültürünün geleceği güvence altında demektir. Gerek kültürün korunması, yaşatılması, aktarılması, her yönden iyi bireylerin yetişmesi öncelikli olarak iyi donanımlı öğretmenlerin varlığına bağlıdır.

Bu nedenlerden dolayı bir ülkenin çağdaş medeniyetlerin seviyesine ulaşmasında öğretmenlik mesleğinin önemi her toplum tarafından bilinmekte ve bu mesleğin en verimli bir şekilde icra edilmesi için gerekli plan ve programları yapmaktadırlar. Ülkemizde de Cumhuriyetin kuruluşundan beri öğretmenlik mesleği ve öğretmenlerin bu mesleğin gereklerini yerine getirişleri ile ilgili birçok düzenleme yapılmış ve bu düzenlemelerden elde edilen sonuca göre gerekli yeni planlar ve programlar yapılmıştır.

Günümüzde her ülke her yönden iyi donanımlı öğretmenler yetiştirmenin gayreti içindedir. Bu amaca ulaşmada hiç şüphesiz okul uygulama dersinin önemi büyüktür. Çünkü uygulama dersi bir öğretmen adayının öğrendiği bilgiyi okul ortamında uygulayarak tecrübe kazanmasını sağlar. Öğretmenlik uygulaması dersinin öneminden hareketle Eğitim Fakültelerinde okul uygulama dersine daha fazla zaman ayrılmıştır. Bunun sonucunda Öğretmenlik uygulamasının ders saati artırılmış, öğretmen adaylarının hizmet öncesi en iyi şekilde yetiştirilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmamda beni yönlendiren maddi ve manevi desteğini benden esirgemeyen danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Zekerya AKKUŞ'a teşekkürlerimi sunarım.

Erzurum-2014 **Birol PETEK**

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI iv
TEZ ETİK BİLDİRİM SAYFASI ii
ÖZET iii
ABSTRACT iv
ÖNSÖZ v
TABLOLAR DİZİNİ x
KISALTMALAR LİSTESİ xi

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ 1
1.1. Araştırmanın Konusu ve Problemi 1
1.2. Araştırmanın Amacı 3
1.3. Araştırmanın Önemi 3
1.4. Varsayımlar 5
1.5. Sınırlılıklar 5
1.6. Tanımlar 5

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 9
2.1. Kuramsal Çerçeve 9
2.1.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı 9
2.2. Sosyal Bilgilerin Tarihçesi 11
2.3. Sosyal Bilgilerin Amacı 13
2.4. Yeterlik Nedir? 16
2.5. Sosyal Bilgiler Özel Alan Yeterlikleri 17
2.6. Öğretmenlik Uygulaması 31
2.6.1. Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Tanımı ve Amacı 31
2.6.2. Öğretmenlik Uygulama Dersinin Kapsamı 32
2.6.3. Öğretmenlik Uygulaması Dersinin İşleyişi 33
2.6.4. Öğretmen Adayının Değerlendirilmesi 33
2.7. Öğretmenlik Uygulamasına Katılan Tarafların Görev, Yetki ve Sorumlulukları 34

2.7.1. Eğitim Fakültesi Dekanlığının Görev ve Sorunlulukları 34
2.7.2. Uygulama Okulu Müdürlüğünün Görev ve Sorumlulukları 34
2.7.3. Milli Eğitim Müdürlüğünün Görev ve Sorumlulukları 35
2.7.4. Öğretmen Adayının Görev ve Sorumlulukları 35
2.7.4.1. Öğretmen adayının eğitim fakültesine karşı görev ve sorumlulukları 35
2.7.4.2. Öğretmen adayının uygulama okuluna karşı görev ve sorumlulukları 35
2.7.4.3. Öğretmen adayının öğrencilere karşı görev ve sorumlulukları 36
2.7.4.4. Öğretmen adayının kendine karşı görev ve sorumlulukları 36
2.7.5. Uygulama Öğretim Elemanının Görev ve Sorumlulukları 37
2.7.6. Bölüm-Ana Bilim Dalı Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları 37
2.7.7. Fakülte Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları 38
2.7.8. Uygulama Öğretmeninin Görev ve Sorumlulukları 39
2.7.9. Uygulama Okulu Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları 39
2.7.10. Milli Eğitim Müdürlüğü Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları 40
2.8. Uygulamaya Yönelik Beklentiler 40
2.8.1. Öğretmen Adayının Beklentileri 40
2.8.2. Uygulama Okulunun Beklentileri 41
2.8.3. Eğitim Fakültesinin Beklentileri 42
2.9. Çalışılan Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar 43

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM 48
3.1. Araştırma Modeli 48
3.2. Çalışma Grubu 48
3.3. Veri Toplama Teknikleri 49
3.4. Verilerin Analizi 49

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR 50
4.1. Konu İle İlgili Bulgular ve Yorumlar 50

4.1.1. Öğretmen Adaylarının Demografik Özellikleri 50
4.1.2. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi 51
4.1.3. Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yeterlikleri Ölçeğinin Alt Kategorilerine İlişkin Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi 51
4.1.4. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi 53
4.1.5. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Öğretmen Yeterlikleri Ölçeğinin Alt Kategorilerine İlişkin Uygulama Öncesi Mesleki Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi 54
4.1.6. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Öğretmen Yeterlikleri Ölçeğinin Alt Kategorilerine İlişkin Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi 54
4.1.7. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre Uygulama Öncesine İlişkin Mesleki Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi 55
4.1.8. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre Uygulama Sonrasına İlişkin Mesleki Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi 56

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER 57
5.1. Sonuçlar 57
5.1.1. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrasına Ait Mesleki Yeterlik Düzeyleri 57
5.1.2. Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yeterlik Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Uygulama öncesi ve Uygulama sonrasına Ait Mesleki Yeterlik Düzeyleri 57

5.1.3. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeyleri 58
5.1.4. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının "Öğretmen Yeterlikleri" Ölçeğinin Alt Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeyleri 58
5.1.5. Öğretmenlik Uygulamasına Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeyleri 58
5.1.6. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre Öğretmen Yeterlik Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrasına Ait Mesleki Yeterlik Düzeyleri 59
5.2. Öneriler 59

KAYNAKÇA 61
EKLER 66
EK 1. Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Formu (Uygulama Öğretmeni ve Uygulama Öğretim Elemanı İçin) 66
EK 2. Öğretmenlik Uygulaması Ders Gözlem Formu 69
EK 3. Öğretmenlik Uygulaması Devam Çizelgesi. 71
EK 4. Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği 72
EK 5. İzin Belgesi 75
ÖZGEÇMİŞ 76

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri 20
Tablo 4.1. Öğretmen Adaylarının Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları 50
Tablo 4.2. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Tek Örneklem t Testi Analizi 51
Tablo 4.3. Öğretmen Adaylarının "Öğretmen Yeterlikleri" Ölçeğinin Alt Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Analizi 51
Tablo 4.4. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Analizi 53
Tablo 4.5. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının "Öğretmen Yeterlikleri" Ölçeğinin Alt Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bağımsız Gruplar "t" Testi Analizi 54
Tablo 4.6. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının "Öğretmen Yeterlikleri" Ölçeğinin Alt Kategorilerine Ait Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Analizi 54
Tablo 4.7. Öğretim Türüne Göre Öğretmen Adaylarının "Öğretmen Yeterlikleri" Ölçeğinin Alt Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Analizi 55
Tablo 4.8. Öğretim Türüne Göre Öğretmen Adaylarının "Öğretmen Yeterlikleri" Ölçeğinin Alt Kategorilerine Ait Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Analizi 56

KISALTMALAR LİSTESİ

A.Ü. : Atatürk Üniversitesi

Bkz. : Bakınız

M.E.B. : Milli Eğitim Bakanlığı

M.Ö. : Milattan Önce

s. : Sayfa

K.K.E.F. : Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi

YÖK. : Yüksek Öğretim Kurulu

NCSS : ABD'de Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Konusu ve Problemi

Günümüz bilgi toplumlarında çok hızlı gelişme ve değişmeler olmaktadır. Bu toplumsal gelişmeler, toplumsal kurumları yeniden yapılandırmaya zorlamaktadır. Bu değişme ve gelişmelerin en etkin bir şekilde gerçekleştiği kurumlarından birisi de eğitim kurumlarıdır. Bu eğitim kurumları, bilgi ve teknoloji alanında elde edilen gelişmeleri toplumsal yapıya uyarlama fonksiyonuna sahiptir. Bu fonksiyon ancak nitelikli ve yeterli öğretmenlerin yetiştirilmesiyle mümkündür (Kılıç, 2004).

Bir toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel yönlerden gelişmesinde önemli role sahip olan öğretmenlik, bilgelik ve erdem boyutlarını içeren bir meslektir. Öğretmen yaptığı işin özelliği itibariyle ülkenin geleceğine yön veren bir konumdadır. Ülkenin geleceği olan çocukları yetiştirme görevi, öğretmenleri bu konuma taşımıştır. Sınıfındaki bütün öğrencilerin, olabileceklerinin en iyisi olmalarını sağlamakla yükümlü kılınan öğretmen, her şeyden önce nitelikçe bu sorunun üstesinden gelebilecek bir yeterliliğe sahip olmalıdır (Bilgen, 1996) .

Geçmişten günümüze çeşitli adlarla nitelenen öğretmenlik mesleği her zaman insanların gözünde büyük itibar kazanmıştır. Bu itibarın kazanılmasında şüphesiz ki öğretmenlerin insanları aydınlatma rolü büyüktür. Öğretmenler, günlük hayatta ve rekabetin her geçen gün daha da arttığı dünyada kendi ayaklarının üzerine durmasını sağlamak için öğrencilerine gerekli nitelikleri kazandırır.

Günümüzde çocuğu ilköğretim birinci sınıfa başlayacak birçok anne ve baba, önce o öğretim yılında birinci sınıfları okutacak öğretmenlerle ilgili bilgi edinerek, çocuğunun iyi bir öğretmenin sınıfında olması için çaba gösterir. Okul yöneticileri ise çoğunlukla, bütün öğretmenlerin iyi olduğunu ve okulda iyi/kötü öğretmen olamayacağını açıklamaya çalışırlar. İyi öğretmenin tanımlanmış bir standardı ya da

tanımlanmış yeterlikleri olması halinde yöneticilerin açıklaması da makul kabul edilebilir. Oysa mevcut durumda ailelerin ve yöneticilerin iyi öğretmenden aynı şeyleri anlayıp anlamadıkları da çok net değildir. Ancak bu durum gösteriyor ki, veliler öğretmenin, çocuklarının yaşamında ve geleceğinde bireysel olarak fark yaratacağına inanmaktadır. Hatta pek çok veli, bu nedenle ilköğretimin ilk beş yılı için okuldan çok, öğretmen arama eğilimine girmektedir (Türk Eğitim Derneği, 2009) .

Günümüzde öğretmenlik özel uzmanlık bilgisi ve becerisi gerektiren bir meslek olarak kabul edilmektedir. Statüsü ve saygınlığı, ülke ve kültürlere göre değişmekle birlikte öğretmenlik, doğrudan insanla ilgili bir meslek olması yönüyle öteden beri sadece bir kazanç kapısı olarak değil, aynı zamanda kutsal bir meslek olarak görülmüştür. Türk eğitim tarihinde de bilge kişilerin ve öğretmenlerin hep saygın bir yeri olmuş, öğretmen denince yaygın bir biçimde toplumda davranış modeli bir insan anlaşılmıştır. Öğretmen hakkında söylenmiş bazı özdeyiş ve atasözlerinde de ona verilen değer açıkça görülmektedir. Kısaca öğretmen, insan davranışının mimarı, insan mühendisi, insan kişiliğini biçimlendiren bir sanatkâr olarak tanımlanmaktadır (Şişman, 2001).

Bu kadar değerli olan öğretmenlerin kalitesinin artırılmasında öğretmen adaylarına hizmet öncesi kazandırılan yeterliklerin etkisi büyüktür. Hizmet öncesi eğitimde meslek bilgisi dersleri kapsamında öğretmenlik uygulamalarının önemli bir yeri vardır. Çünkü kuramsal bilgiler öğretmen adayları için ancak uygulama etkinlikleri sırasında anlamlı bir hale gelmektedir (Görgen, Çokçalışkan ve Korkut, 2012). Öğretmenlik uygulaması kuramsal bilgi ile uygulama arasında bir köprü görevi görür. Bu görevin tam olarak yerine getirilmesi için "öğretmen eğitimi programları değişen ihtiyaçlar karşısında sürekli yenilenmesi gerekir" (Bhargava, 2009). Çünkü değişen ihtiyaçlar karşısında yenilenen öğretmen eğitimi programları, öğretmen adaylarına istenilen öğretmen mesleki yeterliklerini kazandırır.

Bu araştırma öğretmen adaylarının, mesleklerine hazırlanmasında çok önemli bir yeri olan öğretmenlik uygulaması hakkındaki görüşlerinin ortaya çıkarılması, uygulamaya ilişkin eksikliklerin görülmesi, hizmet öncesi eğitimin kalitesinin artırılması bakımından önemlidir. Bu önemden hareketle öğretmenlik uygulaması dersinin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlikleri üzerindeki etkisi

saptanmaya ve öneriler sunulmaya çalışılacaktır. Dolayısıyla bu araştırmanın problem cümlesi "öğretmenlik uygulaması dersinin Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlikleri üzerinde etkisi var mıdır?" şeklinde ifade edilebilir. Bu ana problem paralelinde aşağıdaki alt problemlerin cevapları bulunmaya çalışılmıştır.

1- Öğretmenlik uygulamasına katılan öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2- Öğretmen adaylarının "Öğretmen Yeterlikleri" ölçeğinin alt kategorilerine ait uygulama öncesi ve uygulama sonrası yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3- Öğretmenlik uygulamasına katılan kız ve erkek öğretmen adaylarının uygulama öncesi ve uygulama sonrası yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4- Öğretmenlik uygulamasına katılan kız ve erkek öğretmen adaylarının "öğretmen yeterlikleri" ölçeğinin alt kategorilerine ait uygulama öncesi ve uygulama sonrası yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

5- Öğretmenlik uygulamasına katılan öğretmen adaylarının öğretim türüne göre uygulama öncesi ve sonrası yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

6- Öğretmenlik uygulamasına katılan öğretmen adaylarının öğretim türüne göre "öğretmen yeterlikleri" ölçeğinin alt kategorilerine ait uygulama öncesi ve uygulama sonrası yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, öğretmenlik uygulaması dersinin Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlikleri üzerindeki etkisini tespit etmektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Çağımızda ülkelerin sahip oldukları nitelikli insan gücü onların kalkınmışlık göstergelerinden birisi olarak kabul edilmektedir. İnsan yetiştirme misyonu ise eğitim kurumlarına ve dolayısıyla öğretim programlarının uygulayıcısı olan öğretmenlere

devredilmiştir. Bu yüzden ulusal kalkınmayı gerçekleştirecek, çağın istediği insan modelini yetiştirecek olan öğretmenlerimizin de nitelikli olması gerekmektedir.

Öğretmen yetiştirme konusunda Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze birçok alanda çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda özellikle eğitim fakültelerinde verilen okul uygulaması dersi büyük önem arz etmektedir. Okul uygulaması dersi sayesinde, öğretmen adayları lisans eğitimlerinde kazanmış oldukları bilgi ve becerileri sınıf ortamında öğrencilere aktarma fırsatı bulmuştur. Bu uygulamalar öğretmen adaylarına büyük bir mesleki deneyim kazandırmıştır.

Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde önemli yeri olan okul uygulamaları, öğretmen adaylarının yeni bilgi ve beceri kazanmasında etkili olmakla birlikte öğretmen adaylarının fakültede edindikleri bilgileri, meslek hayatlarında da etkili olarak kullanabilmelerinde önem taşımakta ve adayların hizmet öncesi eğitiminde bu uygulamaları yeteri kadar yapmaları ile mümkün olmaktadır (Harmandar, Bayrakçeken, Kılcal, Büyükkasap ve Kızılkaya, 2002). Bu öneminden dolayı öğretmen adaylarının mutlaka lisans öğrenimleri boyunca okul uygulaması dersini almış ve bu uygulamalarda katılmış olması gerekir. Çünkü zamanında kazanılmayan mesleki bilgi ve becerilerin sonradan kazanılmasında büyük sıkıntılar yaşanmaktadır. İşte bu noktada okul uygulaması dersinin öğretmenlik mesleki becerilerinin kazandırılmasındaki etkisini çeşitli açılardan ele alması nedeniyle bu araştırma önem taşımaktadır. Problem durumu, amaçları ve araştırmanın önemi incelendiğinde bu araştırma sonuçlarının:

1. Konuyla ilgili mevcut bilgilere yeni bilgiler katabileceği,

2. Öğretmenlik mesleki yeterliklerinin geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunabileceği,

3. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinden daha verimli şekilde yararlanmaları hususunda onlara rehberlik yapabileceği,

4. Fakülte ile uygulama okulları arasında işbirliğini geliştirebileceği,

5. Uygulamadan sorumlu öğretim elemanları ile uygulama öğretmenlerinin uygulama derslerinde daha aktif bir rol oynamasını sağlayabileceği,

6. Araştırmacılara yeni araştırma problemleri sunabileceği umulmaktadır.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada,

1. Öğretmenlik yeterlikleri ölçeğinin araştırmanın amacına hizmet edebilecek nitelikte olduğu,

2. Öğretmenlik yeterlikleri ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik katsayılarının yeterli olduğu,

3. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının evreni yeteri kadar temsil ettiği,

4. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterlikleri ölçeğindeki sorulara samimi ve içtenlikle cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Öğretmenlik yeterlikleri ölçeği ile,

2. 2013-2014 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı 4. sınıfında öğrenim gören toplam 126 öğretmen adayı ile,

3. Ulaşılan yerli ve yabancı kaynaklar ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Öğretmen: Bir bilim dalını, bir sanatı, bir tekniği veya belli bir bilgiyi öğretmeyi kendine meslek edinmiş kişidir. Bu mesleğe de öğretmenlik denir. Öğretmenliğin bir meslek olarak icra edilmesinin en belirgin örneği sofistlerdir. Etimoloji bakımından "sofist" kelimesi Yunanca sophos (bilge, becerikli, zeki) sözcüğünden türetilen sophis'ten gelir. Öğrenmeyi ve öğretmeyi meslek edinen kişileri belirtmek için kullanılır.

Sofistler, M.Ö. 5. yüzyılda para karşılığında felsefe öğreten gezgin felsefecilerdir. Özellikle Atina'da çağın önde gelen bilgeleri var olan değerleri

eleştirmişlerdir. Göreceli ve kuşkucu düşüncenin köklerini atmışlardır (www.wikipedia.org/Ogretmen).

Öğretmen, bir eğitim kurumunda bilgi, görgü ve yaşantıları ile çocukların veya gençlerin öğrenme yaşantılarına rehberlik eden veya yön veren kişi olarak tanımlanabilir. Öğretmen öğrenmeyi kılavuzlayan kişidir (Mertol, Arsoy ve Ergin, 1998).

Eğitim: Değişen durumların gerektirdiği bilgi ve becerileri kişisel çaba ile öğrenebilme ve bunları yaşamın özel durumlarına uygulayabilme sanatının kazanabilmesidir (Titiz, 2000). Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen yönde (eğitimin amaçlarına uygun) değişme meydana getirme sürecidir (Demirel,1999). Bu tanıma göre;

Eğitim bir süreçtir.

Eğitim sürecinde, bireyin davranışlarının istenilen yönde değiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Davranışlardaki değişme kasıtlı olarak gerçekleştirilmektedir.

Eğitim sürecinde bireyin kendi yaşantısı esastır.

Önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizesidir.

Okul Deneyimi: Okul deneyimi dersi, okullarda yapılacak uygulama çalışmalarının ilk basamağını oluşturan, öğretmen adaylarının bir uygulama öğretmeni nezaretinde uygulama yapacağı okulu, öğrencileri, programı ve öğretmenleri genel olarak tanımasını saplamak için sunulan gözlem ve görüşlere dayalı bir derstir (Ertürk, 1972).

Öğretmenlik Uygulaması: Öğretmen adayının kazanmış olduğu bilgi ve becerilerini bir okul ortamında deneyip geliştirilebilmesi ve mesleğin gerektirdiği özellikleri kazanabilmesi için planlanan bir derstir (http://www.egitim.erzincan.edu.tr/userfiles/ODYönerge.Doc.ErişimTarihi:13.09.2013).

Meslek: Bir kimsenin geçimini sağlamak için yaptığı sürekli iş, sürekli uğraş demektir. Meslek; toplumsal, kültürel ve ekonomik yapının ve teknolojinin gerektirdiği

bir iş bölümü sonucu ortaya çıkar (http://www.meb.gov.tr/ belirligunler/../ogretmenlik.htm. Erişim Tarihi:07.07.2013).

Öğretmen Adayı: Öğretmenlik programına devam eden, öğretmeni olacağı öğretim düzeyi ve alanında okul ortamında öğretmenlik uygulaması yapan yüksek öğrenim kurumu öğrencisidir (MEB, 1998).

Uygulama Okulu: Öğretmenlik uygulamalarının yürütüldüğü, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ve özel ilköğretim, orta öğretim okulları ile yaygın eğitim kurumlarıdır (MEB, 1998).

Uygulama Öğretim Elemanı: Öğretmen adayının alanında öğretimi gerçekleştiren ve öğretmen adayını okuldaki uygulama etkinlikleri sırasında gözlemleyen, danışmanlık yapan, alan öğretiminde uzmanlaşmış üniversite öğretim elemanıdır (MEB, 1998).

Uygulama Okulu Koordinatörü: Okulundaki uygulama çalışmalarını düzenleyen uygulama öğretmenlerini belirleyen ilgili kurumlar ve kişiler arasında iletişimi sağlayan okul müdür veya yardımcısıdır (MEB, 1998).

Uygulama Öğretmeni: Öğretmen adayının alanında öğretmenlik yapan ve ona okulda yapacağı uygulama çalışmalarında rehberlik eden, danışmanlık hizmet çalışmalarını değerlendiren ve uygulama öğretim elemanı ile iş birliği içinde çalışan öğretmendir (MEB, 1998).

Yeterlik: Bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumu (http://www.vikipedia.org/ogretmen, Erişim Tarihi:09.10.2013).

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri: öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken genel bilgi, beceri ve tutumlardır (TEV, 2009).

Alt Yeterlikler: Bir genel yeterliliği yerine getirebilmek için gerekli bilgi, beceri ve tutumlardır (http://www.erzincan.edu.tr/userfiles/9/files/O_uyg2_kitapcık).

Performans göstergesi: Yeterliklerin gerçekleşip gerçekleşmediğinin delili olabilecek ölçülebilir davranışlardır (TEV, 2009).

Sarmallık ilkesi: Öğrenme konularının yeri ve zamanı geldikçe ardışık eğitim durumlarında tekrar tekrar öğrenilmesini esas alan yaklaşımdır. Önceki konular gerektikçe ve zamanı geldikçe tekrar verilir (Oktaylar, 2013).

Musahabat-ı Ahlakiye: Ahlak sohbetleri. Bu dersin amacı bireylere, Türkiye Cumhuriyetinin bir vatandaşı olmak sıfatıyla malik oldukları hak ve vazifeleri tanıtmak, bütün hareketlerinde hâkim olması lazım gelen ahlak esaslarını telkin etmek, milli ve insani vazifelerini takdir ve ifa edebilecek hale getirmektir (mobil.turkishstudies.net/mdergipdfdetay.aspx?ID=5255. Erişim Tarihi:09.10.2013).

Malumat-ı Vataniye: Devlet ve hükümet kuruluşlarını, yurttaşlık ödev ve haklarını kapsayan bilgi, yurt bilgisi(www.nedirnedemek.com/malumat-ı vataniye-nedir-Erişim Tarihi:08.09.2013).

Gözlem Formu: Ders gözlem formu, öğretmen adayının sınıf içi öğretim becerilerini ölçmek ve değerlendirmek amacıyla düzenlenmiştir. Bu formda yer alan maddeler öğretmen yeterliklerinden özellikle sınıf içerisinde gözlenebilir olanlarını içermektedir. Bu formu kullanmanın iki temel amacı bulunmaktadır.

- Öğretmen adayına öğretmenlik uygulaması sırasında vereceği örnek derslere ilişkin dönüt vermek

- Uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanına öğretmenlik uygulaması değerlendirme formunu doldurabilmeleri için veri sağlamaktır (www.kafkas.edu.tr/dosyalar/sabesyo/file/ogret/_uyg.doc. Erişim Tarihi: 19.08.2013).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

2.1.1. Sosyal Bilgilerin Tanımı

İlköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayanarak öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutumların ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır (Erden, tarihsiz:8).

Sönmez sosyal bilgileri; "Sosyal Bilgiler, toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen bilgilerdir'' şeklinde tanımlamaktadır (Sönmez, 2005).

Sosyal bilgiler, bütün çeşitlilikleriyle meydana gelen olayları tanıtan, bunların oluş sebeplerini açıklayan, vatandaşlık hak ve ödevlerinin, sorumluluklarının neler olduğu belirten, kısaca insan ve onun fiziki ve sosyal çevresiyle geçmişte, günümüzde ve gelecekteki etkileşimini ortaya koyan bilgilerdir (Ambarlı, 2010).

"Sosyal bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgileri konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleşmesini içeren, insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim arayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir" (MEB, 2005; 51).

Sosyal bilgiler insanı temele alan bir yaklaşımla insanların birbiriyle ve çevresiyle olan ilişkisini inceler. Sosyal Bilgiler dersi insanı konu alan çok değişik disiplin alanlarını bünyesinde barındıran bir derstir. "Bu nedenle sosyal bilgileri tanımlamak coğrafya ya da tarih gibi bir disiplini tanımlamaktan daha zordur; çünkü Sosyal Bilgiler disiplinler arası ve çok disiplinli bir alandır'' (Doğanay, 2002; 16).

"Sosyal Bilgiler, hemen her bakımdan değişen ülke ve dünya koşullarında bilgiye dayalı karar alıp problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri kaynaştırarak kullanan bir öğretim programıdır." (Öztürk, 2009).

Sosyal Bilgilerin dünyadaki farklı ülkelerinde belirli kuruluş ve bilim adamları tarafından farklı tanımları yapılmıştır. Bunlar arasında uluslararası bir kuruluş olan ABD Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) Sosyal Bilgileri şu şekilde tanımlamaktadır: "Sosyal Bilgiler, vatandaşlık yeterlikleri kazandırmak için sanat, edebiyat ve sosyal bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde Sosyal Bilgiler; antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, hukuk, felsefe, siyasi bilimler, psikoloji, din, sosyoloji ve sanat, edebiyat, doğa bilimlerinden uygun ve ilgili içeriklerinden süzülen sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma alanı sağlar. Sosyal Bilgilerin temel amacı, birbirine bağımlı küresel bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak, kamu yararına bilgiye dayalı, mantıklı kararlar verebilme yeteneği geliştirmek için genç insanlara yardımcı olmaktır" (NCSS,1993; aktaran: Doğanay, 2002;16).

Yukarıdaki çeşitli tanımlardan da anlaşılacağı üzere sosyal bilgiler dersinin tanımı hakkında literatürde tam bir fikir birliği yoktur. Çünkü sosyal bilgiler alan liderlerinin kişisel tanımları, onların amacı ve hedefine göre değişiklik göstermiştir. Hatta bazı sosyal bilgiler öğretmenleri geleneksel tarihi öğretmeye devam ederken, bu alanın liderleri sosyal bilgileri, çeşitli konuları, disiplinleri ve yetenekleri kaplayan geniş bir şemsiye olarak görme eğilimindedirler (Ravitch, 2011) Bu yüzden 1992 yılında sosyal bilgilerin tanımı hakkında tartışmalara son vermek için yeni bir tanım geliştirilmiş. Tanıma göre: "bireylerin vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla, sosyal ve beşeri bilimleri kaynaştıran bir çalışma alanıdır. Okul müfredat programı içerisinde sosyal bilgiler antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya tarih, hukuk felsefe siyaset bilimi psikoloji, din ve sosyolojiyle birlikte; beşeri bilimler, matematik ve doğa bilimlerinden uygun içerikler üzerinde düzenli ve sistematik bir çalışma sağlar" (NCSS, 1994:3; Aktaran Kılınç, 2013:77).

2.2. Sosyal Bilgilerin Tarihçesi

Sosyal bilgiler eğitiminin ne zaman ve nerede başladığı kesin olarak bilinmiyor. Yalnız "insanoğlu var olduğu andan itibaren hem fen hem sosyal bilimler eğitimi başlamıştır denilebilir". Çünkü insan doğal ve toplumsal bir ortamda doğar, büyür yaşlanır ve ölür. Bu süreç içinde ona en azından yiyecek bulmak, yemek, içmek giyinmek, korunmak, savunmak vb. etkinliklerle ilgili bilgi, beceri ve duygular kazandırır. Eğer kazanılmazsa kişi yaşamını sürdüremez. Tüm bu etkinlikler doğada ve bir toplum içinde olmaktadır. İnsan yaşamak için hem doğanın hem de toplumun bazı ilkelerini öğrenmek zorundadır (Sönmez, 1997).

Sosyal Bilgelerin kapsamına giren konular, Antik Yunan ve Roma gibi büyük medeniyetler kuran batı toplumlarında ilkçağlardan itibaren okutulmuştur. Heredotes, Thukydides (ykl. MÖ.145-86), Aristo, Eflatun aynı zamanda birer öğretmen olarak öğrencilere dersler vermişlerdir. Köklü bir medeniyet olan Çin'de Sima Quian (ykl. MÖ.145-86) ile Du-Yu (732-812) tarih dersleri okutmuşlardır. Selçuklu Nizamiye Medreseleriyle başlayan gelenek ile ondan sonra Türk ve İslam medeniyetleri ve Osmanlı medreselerinde sosyal bilgiler konularına (özellikle tarih ve coğrafya) yer verilmiştir. Avrupa'da 13. Yüzyıldan itibaren kurulmaya başlanan Paris, Bologna, Oxford gibi okullarda da bu derslere rastlanmaktadır (Bilgili, 2008;19).

"Sosyal bilgiler" terimi resmen 1916 yılında ABD Milli Eğitim Derneğinin orta dereceli okulu yeniden teşkilatlandırma komisyonu Sosyal Bilgiler komitesi tarafından kabul edilmiştir (Keskin, 2009). ABD'de 1916 savaş yılları ve sonrasında toplumda meydana gelen sosyal olayların çözümü için çıkan bir derstir. Açacak olursak ABD' nin geçirdiği sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda meydana gelen büyük dönüşümün bunun sonucunda ortaya çıkan göç, hızla şehirleşme, sanayileşme, güvenlik, aşırı milliyetçilik, yurttaşlık bilinci gibi ortaya çıkan acil sorunlara çözüm aramak ve ulusal toplum anlayışını, düzenini oluşturmak gibi amaçlar doğrultusunda sosyal bilgilerin bir ders olarak oluşturulması sürecini hızlandırmıştır. 1890'lı yıllarda başta Avrupa ve Afrikadan olmak üzere ABD' ye göç edenlerin daha hızlı ve etkili bir şekilde kaynaşıp toplumsal yaşama entegre olmalarını sağlamak düşüncesi, sosyal bilgilerin eğitim-öğretim hayatına girmesine neden olmuştur (Gökdemir, 2013:28). Türk eğitim tarihinde sosyal bilgiler İslamiyet'ten önce toplumsal yaşamla ilgili kurallara gelenek ve

inanç sistemi içinde yer verilmiş, İslamiyet'ten sonra ise kişiler İslam dininin esaslarına göre yetiştirilmeye çalışılmıştır. Aynı dönemde medreselerde tarih, coğrafya, kelam (İslam felsefesi), fıkıh (İslam hukuku), hadis gibi derslerde diğerlerinin yanında okutulmuştur. Bu durum Fen Bilgisi derslerinin dışındaki derslerde Cumhuriyet dönemine kadar devam edilmiştir (Akyüz, 1997). Cumhuriyet döneminde de sosyal bilgiler eğitimi gelişimini sürdürmüştür. Bu çerçevede 1924, 1926, 1936, 1948, 1962, 1968, 1998 ve 2005 yıllarında öğretim programı temelinde çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Cumhuriyet döneminin ilk programı olan 1924 programında sosyal bilgiler öğretimi aracılığıyla milli ve vatani duyguların güçlendirilmesi amaçlanmış ve bu bağlamda sosyal bilgiler; tarih, coğrafya ve Musahabat-ı Ahlakiye ve Malumat-ı Vataniye dersleri aracılığıyla teşkilatlandırılmıştır. 1924 programının devamı olarak kabul edilen 1926 programında ise sosyal bilgiler öğretimi iyi birer vatandaş yetiştirmek ve gençlere mensubu olduğu vatan ve millet anlayışını kazandırmak amaçları doğrultusunda yapılandırılmıştır (Akpınar ve Kaymakçı, 2012).

Disiplinler arası bir program yaklaşımı ve bir ders olarak sosyal bilgiler ilk kez 1960'lı yıllarda benimsenmiştir. 1962'de ise o zaman için çok köklü radikal değişiklikler yaşanmış, ilkokul 4. ve 5. sınıflarda "Toplum ve Ülke İncelemeleri" dersi programa konulmuş, 1968' de de bu dersin adı sosyal bilgilere dönüştürülerek tarih, coğrafya, vatandaşlık üniteleri arka arkaya dizilmiştir (Ata, 2006). Ortaokullarda uygulamaya başlanan sosyal bilgiler programı Talim ve Terbiye Kurulunun 1985 yılında aldığı kararla yürürlükten kaldırılmıştır. Ortaokullarda sosyal bilgiler yerine Milli Tarih, Milli Coğrafya, ve Vatandaşlık Bilgisi adı altında üç ayrı ders okutulmaya başlanmıştır. İlkokullarda okutulan sosyal bilgiler programı ise 1990 yılında tekrar gözden geçirilerek uygulanmaya devam edilmiştir. Sosyal bilgiler programıyla ilgili en radikal değişikliklerden biri 1997 yılında 8 yıllık kesintisiz ve zorunlu eğitime geçilmesiyle yaşanmıştır. Bu çerçevede ilköğretim bir bütün olarak ele alınmış sosyal bilgiler bir ders olarak ilköğretiminin 4-5-6 ve 7. Sınıflarında okutulması kararlaştırılarak " 1998 Sosyal Bilgiler Programı" geliştirilmiştir. Bu düzenlemeyle ilköğretimin ikinci kademesinde 7. ve 8. sınıflarda "Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi" dersinin okutulması da karara bağlanmıştır. 1998 yılında sosyal bilgiler dersinin okutulmaya başlanması bu dersi okutacak öğretmen ihtiyacını gündeme getirmiş ve eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmasının bir sonucu olarak o zaman

için iki fakültede bulunan "Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programlarının" sayısı hızla artırılmaya başlanmıştır. 1998 yılından itibaren ise dünyadaki gelişmeler dikkate alınarak yeni program hazırlanmıştır. Sosyal bilgiler programıyla ilgili en köklü değişiklikler 2000'li yılların başlarında yaşanmış ve bu bağlamda 2004 yılında Türk eğitim sisteminde program değişikliğine gidilmiştir. Sosyal bilgiler programı çalışmaları 2006 yılında son şeklini almıştır. Yeni programla birlikte sosyal bilgiler programının vizyonu da değişmiştir. Yeni programda birlikte sosyal bilgiler öğretiminin vizyonu; 21. yüzyılın çağdaş, Atatürk İlke ve İnkılâplarını benimsemiş, Türk tarihini ve kültürünü kavramış, temel demokratik değerlerle donanmış, insan haklarına saygılı, yaşadığı çevreye duyarlı, bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturan kullanan düzenleyen (eleştirel, yaratıcı düşünen, doğru karar veren) sosyal katılım becerileri gelişmiş, sosyal bilimcilerin bilimsel bilgiyi üretirken kullandıkları yöntemleri kazanmış, sosyal yaşamda etkin, üretken, haklarını ve sorumluluklarını bilen Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını yetiştirmek olarak belirtilmiştir. Yeni programdaki diğer bir değişim ise ders sayısı, konu yoğunluğu ve içerik bağlamında yaşanmıştır. Eski programda 7. sınıfta hem sosyal bilgiler hem de Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi dersi okutulmaktaydı. Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi dersi 8. Sınıfta Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersiyle birlikte de verilmekteydi. Yeni programda değişikliğe gidilerek 7 ve 8. sınıflarda ayrı bir ders olarak okutulan "Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi" dersi kaldırılmış ve bu dersin konuları sosyal bilgiler dersi içine dâhil edilmiştir. Konuların farklı sınıflarda daha üst düzey hedefler göz önüne alınarak (sarmallık ilkesi) öğretilmesi esas alınmıştır. Bunun yanı sıra konu yoğunluğu azaltılarak öğretmenlere geniş hareket imkânı hazırlanmıştır (Kaymakçı, 2009).

2.3. Sosyal Bilgilerin Amacı

"Sosyal Bilgiler dersi, toplumların geçmiş, günümüz ve gelecekteki politik ekonomik, kültürel ve çevresel sorunlarını ve bunların çözümüne yönelik eğitimi ön plana alır. İlköğretim seviyesinde Sosyal bilgiler öğretmeninin özel bir yeri vardır. Sosyal Bilgiler öğretmeni, günümüzdeki sorunların kökenlerinde yer alan olumsuzlukların tarihsel boyutunu gösterip, geleceği daha iyi planlamaya olanak verir. Bu anlamda öğrencilerin ilerideki yaşantılarında sosyal, ekonomik ve siyasi kurumlara

katılımıyla ilgili sorunlarını çözmelerine yardımcı olabilirler. Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilerine karar alabilme, sorunlara çözüm önerileri getirebilme ve yorum yapabilme gibi becerileri kazandırmalı; çocukların enerjilerini, meraklarını ve hayal güçlerini kullanmalarını sağlayarak çevre ve toplumla geniş bir perspektifte iletişime ve etkileşime girmelerini sağlayabilmelidir.'' (Güven, 2005) . İlköğretim okullarındaki Sosyal Bilgilerin genel amacı, öğrencilere vatandaşlık görevlerini ve sorumluluklarını öğretmek, toplumda insanların birbirleri ile olan ilişkileri ve tasarruf etme fikrini ve yeteneklerini geliştirmek; demokratik ve çağdaş bir toplum için etkin vatandaşlar/bireyler yetiştirmektir. Sosyal Bilgiler öğretimi ile bireyin demokratik tutum ve değerlere sahip, evrensel bilgi ve becerilere, davranış modellerine sahip, yurttaşlık bilinciyle hareket eden, yasalara saygılı, problem çözme ve karar alma becerileriyle donanmış, üretken ve katılımcı olması hedeflenmektedir (mebk12.meb.gov.tr/5.sınıfyol/haritassosyalbilgiler.docx). Hantoonian'a göre sosyal bilgilerin amacı yansıtıcı demokratik yurttaşlık yetiştirmektir. Bu amacı tarih, coğrafya, vatandaşlık, ekonomi, hukuk, felsefe ve beşeri bilimler aracılığıyla yapar. Ayrıca sosyal bilgiler; ekonomi, politika ve kültürel refah hakkındaki sorunların yanı sıra yerel ve küresel problemleri ele alır (Hantoonian, 2004). Ayrıca sosyal bilgiler aracılığıyla bireyler, toplumun ve fiziksel çevrenin sürdürülebilir kalkınmasına katkı sağlayacak donanımı kazanırlar (www.k12.wa.us/socialstudies/what is socialstudy).

İlköğretimdeki sosyal bilgiler dersinin en önemli amaçlarından biri de öğrenciye toplumsal kişilik kazandırmaktır. Kişinin görev ve sorumluluklarını bilerek, çevresine ve çevresindeki olaylara karşı bilinçli olması, iyi bir yurttaş olmasını gerektirir. Bu derste öğrenci gerek kendisine, gerekse ailesine, çevresindeki diğer inanlara, yasalara ve devlete karşı görev sorumluluklarının neler olduğunu ve özellikle toplumsal çevresine etkili bir biçimde nasıl uyum sağlayacağını öğrenir (Vural ve Tuğba, 2008).

Sosyal bilgiler dersinin öğretiminde en önemli amaç, öğrenciye toplumsal kişilik kazandırmaktır. Toplumsal kişiliğin en önemli özelliği iyi bir yurttaş olmaktır. Burada iyi bir yurttaş olmaktan amaç, kişinin görev ve sorumluluklarını bilmesi, çevresine ve çevresindeki olaylara karşı duyarlı olmasıdır (Sözer, 1998). Öğretmen kılavuz kitabında ise sosyal bilgilerin amaçları aşağıdaki gibi sıralanmıştır (MEB. 2005).

1. Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varır.

2. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.

3. Atatürk İlke ve İnkılâplarının, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; lâik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.

4. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilir.

5. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak, millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder.

6. Yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafî özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklar.

7. Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir.

8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavrar.

9. Meslekleri tanır, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır.

10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar.

11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanır.

12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlâkı gözetir.

13. Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkileri açıklarken, sosyal bilimlerin temel kavramlarından yararlanır.

14. Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşler ileri sürer.

15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, lâiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.

16. Farklı dönem ve mekânlardaki toplumlararası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz eder.

17. İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir (MEB, 2005).

Kısacası sosyal bilgiler, öğrencilerin üst düzey düşünme becerileri (eleştirel, yaratıcı, analitik) ve bir probleme farklı çözüm yolları bulma yeteneklerini geliştirir. Öğrencilerin toplumdaki bireylerle etkili iletişim kurabilmesine, toplumunun kültürünü benimsemesine dolayısıyla çocukların sosyalleşmesini katkıda bulunur. Öğrenciler bu derste ekonominin temel ilkelerini öğrenirler ve bunun sonucunda gelir-gider arasındaki dengeyi daha iyi kavrarlar ve harcamalarını bu doğrultuda yaparlar.

2.4. Yeterlik Nedir?

Bir görevi icra etmek ve görevin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirmek için ihtiyaç duyulan yetenek, bilgi ve becerileri ifade eden bir kavramdır (Şahin, 2004).

Bir eğitim sistemi, sistem olarak ne kadar mükemmel olursa olsun o sistemin kalitesini yükseltecek dolayısıyla onu mükemmel hale getirecek en önemli unsur öğretmendir. Bu gerçeği yıllar önce gören büyük önder Atatürk: "Öğretmenler yeni nesli siz yetiştireceksiniz. Yeni nesil sizin eseriniz olacaktır. Eserin değeri sizin maharetiniz ve fedakârlığınızın derecesi ile orantılı olacaktır." diyerek öğretmenin eğitim-öğretimdeki önemini vurgulamıştır (Sulak, 2009).

Öğretmen yeterlikleriyle ilgili çalışmalar incelendiğinde dört yeterlik alanından söz edildiği görülür (Şişman ve Acat, 2003; s.2-3).

Alan bilgisi konusunda yeterlik: Öğretmen yetiştirme programlarında öğretmen adayının belirli bir alanda uzmanlık bilgisine sahip olması amaçlanmaktadır. Öğretmedeki başarının bir bölümü, alanı iyi bilmekle ilgilidir. Alanını iyi bilmeyen bir öğretmen, neyi, nasıl öğreteceğini de bilemez.

Öğretmenlik meslek formasyonuna ilişkin yeterlik: Öğretmenin bir alanı ya da konuyu çok iyi bilmesi, öğretimin ön koşulu olmasına karşılık başarılı bir öğretim işi için yeterli değildir. Öğretmen bildiğini nasıl öğretebileceğini de bilmelidir. Bir öğretmenin, bir alanda uzmanlık bilgisine sahip olması yanında aynı zamanda öğretmenlik mesleği ile ilgili bazı bilgi ve becerilere de gereksinimi vardır. Öğretmenlik meslek bilgisi kapsamında öğretmen adaylarına, esas itibariyle öğretme ve öğrenme olmak üzere iki temel sürece ilişkin yeterlikler kazandırılması amaçlanmaktadır.

Genel kültür alanında yeterlik: Öğretmen adaylarının sahip olmaları gereken alan bilgisi ve meslekle ilgili bilgi ve beceriler yanında aynı zamanda bazı alanlarda da ek bilgilere gereksinimleri olmakta, öğretmen adaylarının geniş bir dünya görüşüne ve genel kültüre sahip olmaları beklenmektedir.

Etik değerlere sahip olma yönünden yeterlik: Öğretmenlik mesleğini yürütürken uyulması gereken bazı ahlaki ilkeler, mesleğe ve insana ilişkin bazı değerler söz konusudur. Mesleğin temel değerleri olarak da görülen bu ilkelerin, mesleğe bağlılığın temel ölçütlerinden birisi olduğu söylenebilir.

Eğitim ve öğretimin başarılı olabilmesinde öğretmenin yeterli donanıma sahip olması gereklidir. Ancak eğitim-öğretimin bütün sorumluluğu öğretmene yüklenemez Bunun için öğretmene destek olabilecek yardımcı personele ihtiyaç vardır. Sistemin sağlıklı yürüyebilmesi için program geliştirme, ölçme ve değerlendirme, özel eğitim, rehberlik, sanatlar eğitimi, eğitim yönetimi vb. alanlarda uzmanlığını almış personelin öğretmenlerle birlikte çalışması son derece önemlidir. Bu konu göz ardı edilmemeli öğretmen yeterlikleri belirlenirken, öğretmenin asıl görevinde yetkinleşmesi vurgulanmalıdır (Çakır, 2005).

2.5. Sosyal Bilgiler Özel Alan Yeterlikleri

Her öğretmenlik alanında olduğu gibi, Sosyal bilgiler alanında da öğretmenlerden beklenen özel yeterlikler vardır. Çünkü her alanın kendine özgü bir

doğası ve işleyişi vardır. Özel yeterlik ise Sosyal Bilgiler alanının öğretilmesiyle ilgili yeterliklerdir. Bu yeterliklerin kazanıldığı ilk yer elbette öğretmen yetiştiren kurumlardır. Yani hizmet öncesi eğitim kurumu olan fakültelerdir. Öğretmen yetiştiren kurumlar öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler alanında etkili ve verimli öğretmenlik yapabilmeleri için gerekli olan bilgi, beceri ve anlayışı kazanmalarına yönelik temel bilgileri verirler. Aynı şekilde bir öğretmenin uygulamada başarılı olması, genel mesleki yeterliklerin yanında alanı branşı ile ilgili özel yeterliklere de sahip olmasını gerektirir. Hizmet öncesinde öğretmen adayı yetiştirme politikalarının belirlenmesinde, mesleğe öğretmen seçiminde sistem içindeki öğretmenlerin performanslarının değerlendirilmesinde ve hizmet içi eğitimde, mesleki yeterlikler kadar özel alan yeterlikleri de önemlidir. Etkili bir öğretmenlik genel mesleki yeterlik ve özel alan yeterliklerine bir bütün olarak sahip olmakla mümkün olabilecektir (Güven, 2005).

Nitelikli, üretken, bilime ve sanata değer veren, toplumsal değerlerimizi özümsemiş bireyler yetiştirebilmemiz, bizim niteliklerimize ve sahip olduğumuz yeterliklerin farkında oluşumuza ve bunları sürekli olarak geliştirme çabamıza bağlıdır. Eğitim öğretim sürecinin çok değişkenli ve karmaşık yapısı nedeniyle, meslektaşlarımızın gelişim alanlarını belirlemede güçlük çektiklerini bilmekteyiz. Bu değişkenler arasında öğretim programları, okulun fiziksel koşulları, öğrencilerin bireysel özellikleri ve en önemlisi öğretmenlerin farklı niteliklere sahip olmaları sayılabilir.

MEB tarafından hazırlanmış olan çalışmada öğretmenin kendi gelişim alanını belirleyip, bu alanda gelişimini sağlamak için sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumları içeren "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri" ve ilköğretim kademesine yönelik "Özel Alan Yeterlikleri" geliştirilmiştir. Bunlardan özel alan yeterlikleri bir alan özgü olarak, öğretmenlerin gelişim hedeflerini göstermek için hazırlanmıştır. Her bir yeterlik için, Al, A2, A3 olarak düzeylendirilen performans göstergeleri belirlenmiştir. Performans göstergelerinde ilköğretim programları esas alınmıştır.

A1 düzeyi: Öğretmenin öğretim programına ilişkin uygulamalarındaki farkındalığı ile öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip olduğu temel bilgi, beceri ve tutumları gösteren performans göstergelerini içerir.

A2 düzeyi: Öğretmenin Al düzeyindeki bilgi ve farkındalığın yanı sıra, öğretim sürecindeki uygulamalarında edindiği mesleki deneyimlerle programın gereğini yerine getirdiği, uygulamalarını çeşitlendirdiği, öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate aldığı performans göstergelerini içerir.

A3 düzeyi: Öğretmenin A2 düzeyinde geliştirdiği uygulamalarını, öğretimin farklı değişkenlerini de göz önünde bulundurarak özgün bir şekilde çeşitlendirmesini gerektiren performans göstergelerini içerir. Bu düzeydeki performans göstergelerine sahip olan öğretmen, özgün yorumuna dayalı yeni uygulamalarla alanına katkı sağlayabilir; meslektaşları, veliler, sivil toplum kuruluşları ve diğer kurumlarla sürekli işbirliği yapabilir.

A3 düzeyi, A2 ve Al düzeylerini, A2 düzeyi de Al düzeyini kapsar. Performans göstergelerinin A3 düzeyi, en üst düzey olarak gösterilmişse de gelişimin üst sınırı değildir.

Aşağıda Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri sunulmuştur. (MEB, 2008; ss.1-10)

Tablo 2.1.

Sosyal Bilgiler Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri

Yeterlik Alanı	**1- ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİNİ PLANLAMA VE DÜZENLEME**		
Kapsam	Bu alan; öğretim sürecini planlama, amaca uygun olarak ortamlar düzenleme, materyal hazırlama ve kaynaklardan yararlanma uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	**PERFORMANS GÖSTERGELERİ**		
	A1 Düzeyi	**A2 Düzeyi**	**A3 Düzeyi**
1. Öğretim sürecini öğretim programına uygun planlayabilme	• Öğretim sürecini, öğretim programındaki mevcut etkinliklerle planlar.	• Öğretim sürecini, öğrencilerin, hazır bulunuşlukları, gelişim düzeyleri gibi bireysel farklılıklarına uygun olarak özgün bir şekilde planlar.	• Öğretim sürecini matematik, fen ve teknoloji gibi disiplinler arası iş birliğini dikkate alarak, öğrencilerin hazır bulunuşlukları, gelişim düzeyleri gibi bireysel farklılıklarına uygun olarak özgün bir şekilde planlar.
2. Öğretim sürecinde, öğretim programı doğrultusunda öğrenme ortamları düzenleyebilme	• Öğrenme ortamında, öğretim programındaki mevcut etkinlikler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapar.	• Öğrenme ortamını öğrencilerin bireysel özellikleri ve geliştirdiği etkinlilerin niteliğine göre düzenler.	• Bütün öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerini dikkate alarak derse aktif katılımlarını sağlamaya ve başarılarını arttırmaya yönelik olumlu ortamlar oluşturur. • Tüm öğrencilerin; öğretmenle, birbirleriyle ve öğretim materyalleriyle etkileşimlerini geliştiren okul içi ve okul dışı çoklu öğrenme ortamları düzenler.

Tablo 2.1. *(Devam)*

Yeterlik Alanı	**1-ÖĞRETİM SÜRECİNİ PLANLAMA VE DÜZENLEME**		
Kapsam	Bu alan; öğretim sürecini planlama, amaca uygun olarak ortamlar düzenleme, materyal hazırlama ve kaynaklardan yararlanma uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	**PERFORMANS GÖSTERGELERİ**		
	A1 Düzeyi	**A2 Düzeyi**	**A3 Düzeyi**
3. Öğretim sürecine uygun materyaller ve kaynaklar kullanabilme	• Öğretim sürecinde TV, yazılımlar ve internet gibi çeşitli materyallerden ve kaynaklardan yararlanmanın önemini bilir. • Öğretim sürecinde, bilgiye erişmede kullanabileceği internet sitelerini tanır. • İçeriğe, öğrencilerin gelişimine ve seviyesine uygun mevcut materyalleri sınıf seviyesine uygun bir şekilde kullanır. • Bilişim teknolojilerinin kullanımının, birey ve toplum açısından önemi hakkında görüş ve deneyimlerini çevresiyle paylaşır.	• Mevcut yazılı, görsel ve işitsel materyalleri, içeriğe, öğrencilerin gelişimine ve hazır bulunuşluk düzeylerine göre öğretim programına uygun bir şekilde geliştirir. • Öğretimi desteklemek amacıyla teknolojik araçları yazılım ve İnternet siteleri gibi seçerek düzenli bir şekilde kullanır. • Öğretim sürecinde öğrencilerin çeşitli materyallere ve kaynaklara erişimlerini ve kullanmalarını sağlar. • Araştırma, bilgiye erişme ve bilgiyi paylaşma amacıyla arama motorlarını, internet sitelerini-portallarını ve veri tabanlarını kullanır.	• Öğretim sürecinde kullandığı materyalleri kullanışlılığı, güncelliği, etkililiği gibi açılardan değerlendirerek zenginleştirir veya özgün materyaller hazırlar. • Mevcut olanaklar doğrultusunda öğrencilerin teknolojik araçlardan yararlanabilmeleri için uygun ortam hazırlayıp bu kaynaklara eşit olarak erişimlerini sağlar. • İçeriğe, öğrenci seviyesine ve çevre koşullarına uygun materyalleri ve kaynaklan geliştirme konusunda bilgi ve deneyimlerini meslektaşlarıyla paylaşır. • Bilişim teknolojileri araçlarını öğrenciyle, meslektaşlarıyla, yöneticilerle, ailelerle ve uzmanlarla etkili iletişim ve işbirliği için kullanır.

Tablo 2.1. *(Devam)*

Yeterlik Alanı	**2-ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ**		
Kapsam	Bu alan; Türk tarihi ve kültürünü oluşturan temel öğelerini, insan, yer ve çevre etkileşimini, ekonomik faaliyetler ve toplum üzerindeki etkisini, vatandaşlık bilincini, temel hak ve sorumluluklar ilişkisini, Atatürk İlke ve İnkılâpları ile bireysel farklılıkları dikkate alan uygulamaları kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	**PERFORMANS GÖSTERGELERİ**		
	A1 Düzeyi	**A2 Düzeyi**	**A3 Düzeyi**
1. Türk tarihini ve kültürünü oluşturan temel öğe ve süreçler ile kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi bilincini kazandırabilme	• Türk tarihini ve kültürünü oluşturan temel öğeleri, yakın çevresinden ve günlük yaşantısından örnekler vererek öğrencilerin kavramalarını sağlar. • Türk tarihini ve kültürünü oluşturan temel öğelerin değişim ve sürekliliğini fark etmelerini sağlar. • Kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesinde eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini kazanmalarını sağlar.	• Öğrencilerin Türk tarihini ve kültürünü oluşturan temel öğeler ile ilgili broşür, afiş, dergi gibi çalışmalar yapmalarını sağlar. • Türk tarihini ve kültürünü oluşturan temel öğelerin değişim ve sürekliliğini gösteren çeşitli etkinlik örnekleri hazırlar. • Öğrencilerin kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesinde eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmelerini sağlayan çeşitli etkinlikler hazırlar.	• Tarihi ve Kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi bilincini kazandırmaya yönelik resmi kurum ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yaparak öğrencilerin projeler hazırlamalarına rehberlik eder. • Tarihi ve kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi bilincini kazandırmaya yönelik etkinlikler yaparak, çevresine ve meslektaşlarına rehberlik eder.
2. Öğrencilerin, insan, yer ve çevre etkileşimini algılamalarını sağlayabilme	• Öğrencilerin mevcut kaynaklar yardımıyla yakın çevresinden başlayarak uzak çevresini tanımalarını sağlar. • Öğrencilerin mekânı algılama becerisi kazanmalarını sağlar.	• İnsan, yer ve çevre etkileşimini fark etmelerine yönelik öğrencilerin çeşitli etkinlikler yapmalarını sağlar. • Örnek olaylardan yola çıkarak öğrencilerin, insan, yer ve çevre etkileşiminde karşılaşılan sorunları fark etmelerini sağlar. • Öğrencilerin mekânı algılama becerisi kazandırmaya yönelik farklı etkinlikler düzenler.	• Öğrencilerin, insan, yer ve çevre etkileşiminde karşılaşılan sorunlara yönelik kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak çözüm önerileri üretmelerini ve geleceğe dönük fikirler ortaya koymalarını sağlar. • Öğrencilerin mekânı algılama becerisini geliştirmeye yönelik meslektaşlarıyla işbirliği yapar.

Tablo 2.1. *(Devam)*

Yeterlik Alanı	**2-ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ**		
Kapsam	Bu alan; Türk tarihi ve kültürünü oluşturan temel öğelerini, insan, yer ve çevre etkileşimini, ekonomik faaliyetler ve toplum üzerindeki etkisini, vatandaşlık bilincini, temel hak ve sorumluluklar ilişkisini, Atatürk İlke ve İnkılâpları ile bireysel farklılıkları dikkate alan uygulamaları kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	**PERFORMANS GÖSTERGELERİ**		
	A1 Düzeyi	**A2 Düzeyi**	**A3 Düzeyi**
3. Ekonomik faaliyetler ve gelişmelerin toplumlar üzerindeki etkisini kavratabilme	•Ekonominin yapısını, özelliklerini ve ekonomiyi etkileyen faktörleri tanımalarını sağlar. •Öğrencilerin çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemi ile mesleklerin gerekliliğini ve meslekleri tanımalarını sağlar.	•Öğrencilerin girişimcilik becerisini geliştirecek etkinlikler düzenlemelerini sağlar. •Öğrencilerin ilgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim, bilgi, beceri ve kişilik özelliklerini belirlemelerini sağlar.	•Günümüz ekonomisinin şekillenmesinde ve gelişmesinde, geçmişte meydana gelen olayların etkili olduğu, gelecekte de ekonomiyi etkileyecek olayların neler olabileceği hakkında değerlendirmelerde bulunur. •Öğrencinin mesleklerden hangisini tercih edeceği konusunda karar verme becerisini kazanarak geçici bir tercihte bulunmasını sağlar.
4. Demokratik yönetim anlayışını, insanların doğuştan ve toplum içinde kazandığı haklar ile kişilere, topluma, insanlığa karşı sorumlulukları olduğu bilincini kazandırabilirler	•Temel hak ve sorumluluklarını bilmelerini sağlar. •Demokrasinin temel ilkelerini ve demokratik yönetim anlayışını kavramalarını sağlar. •Öğretim süreci ve günlük iletişimlerinde demokratik ve hoşgörülü olmaya özen gösterir. •Sosyal kulüpler ve okul meclisleri aracılığıyla sosyal katılım becerisini kazanmalarını sağlar. •Öğrencilerin iletişim becerilerini kazanmalarını sağlar.	•Öğrencilerin temel hak ve sorumluluk ilişkisini kavramaya yönelik edindikleri, bilgileri gerçek yaşamla ilişkilendirmelerini sağlar. •Öğrencilerin bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunmalarını sağlar. •Demokrasinin temel ilkelerini ve demokratik yönetim anlayışını kavratmaya yönelik etkinlikleri öğrencinin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda çeşitlendirir. •Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik çeşitli etkinlikler düzenler.	•Temel hak ve sorumlulukların tanıtımı amacıyla projeler hazırlayarak ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar. •Demokrasiyi tanıtan ve benimseten projeler hazırlanmasında meslektaşlarına rehberlik eder. •Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik velilerle, meslektaşlarıyla, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.

Tablo 2.1. *(Devam)*

Yeterlik Alanı	**2-ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ**		
Kapsam	Bu alan; Türk tarihi ve kültürünü oluşturan temel öğelerini, İnsan, yer ve çevre etkileşimini, ekonomik faaliyetler ve toplum üzerindeki etkisini, vatandaşlık bilincini, temel hak ve sorumluluklar ilişkisini, Atatürk İlke ve İnkılâpları ile bireysel farklılıkları dikkate alan uygulamaları kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	**PERFORMANS GÖSTERGELERİ**		
	A1 Düzeyi	**A2 Düzeyi**	**A3 Düzeyi**
5. Atatürk ilke ve inkılâplarının dayandığı temel esaslar ile Türk inkılâbının tarihi anlamını, toplumun siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik alanda gelişimine etkilerini ve önemini kavratabilme	•Atatürk ilkelerinin dayandığı temel esaslardan örnekler sunarak kavramalarını sağlar. •Türk inkılâbının tarihi anlamını, toplumun siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik alanda gelişimine etkilerini örnekler sunarak öğrencilerin kavramalarını sağlar.	Atatürk ilkelerinin dayandığı temel esaslarla ilgili çeşitli etkinliklere öğrenci katılımını sağlar. • Türk inkılâbının tarihi anlamını, toplumun siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik alanda gelişimine etkilerini içeren çeşitli etkinliklere öğrenci katılımını sağlar.	•Atatürk ilkelerinin dayandığı temel esasları ortaya koymaya yönelik projeler hazırlayarak meslektaşlarına ve topluma rehberlik eder. •Atatürk İlke ve İnkılâplarının özümsenmesi, benimsenmesi ve korunması konusunda duyarlılığı artırmaya yönelik velilerle, meslektaşlarıyla, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.
6. Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alan uygulamalar yapabilme	•Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin özel öğrenme alanındaki düzeyini, hızını ve türünü belirlemek için ailelerle, özel eğitim öğretmeni ve ilgili uzmanlarla iş birliği yapar. •Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin sosyal gelişimlerini sağlamaya yönelik planlama yapar.	•Öğretim sürecindeki etkinlikleri, öğretim yöntem ve tekniklerini özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere göre uyarlar. •Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere yönelik görsel materyallerle desteklenmiş, zengin öğretim ortamları oluşturur. •Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin öğretim sürecindeki sosyal ve iletişim becerilerini izleyerek kayıt altına alır.	•Öğretim araçlarını, öğretim yöntem ve tekniklerini, etkinliklerini ve eğitim ortamını özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere göre uyarlamadaki bilgi ve deneyimlerini meslektaşlarıyla paylaşır. •Özel gereksinimli ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin gelişimleri doğrultusunda ailelerle, özel eğitim öğretmeniyle ve ilgili uzmanlarla sürekli iş birliği yaparak yeni öğrenme hedefleri belirler.

Tablo 2.1. *(Devam)*

Yeterlik Alanı	**3-İZLEMEVE DEĞERLENDİRME**
Kapsam	Bu alan; öğretim sürecinde öğrencilerin öğretim sürecindeki gelişimlerini izleme ve değerlendirme uygulamalarını kapsamaktadır.

YETERLİKLER	**PERFORMANS GÖSTERGELERİ**		
	A1 Düzeyi	**A2 Düzeyi**	**A3 Düzeyi**
1. Ölçme ve değerlendirme uygulamalarının amaçlarını belirleyebilme	•Ölçme ve değerlendirme uygulamalarının öğretim programındaki kazanımlara uygun olması gerektiğinin farkındadır. •Öğrencilerin süreç sonundaki başarılarıyla ilgili karar vermek amacıyla ölçme ve değerlendirme yapar.	•Ölçme ve değerlendirme çalışmalarında programdaki kazanımlar dikkate alarak öğrencileri değerlendirmeyi amaçlar. •Öğrencilerin süreç sırasındaki gelişimlerini izlemek, süreç sonundaki durumlarını belirlemek amacıyla ölçme ve değerlendirme yapar.	•Ölçme ve değerlendirme çalışmalarında programdaki bütün kazanımlara yönelik olarak öğrencileri değerlendirmeyi amaçlar. •Her bir öğrencinin süreç sırasındaki ve süreç sonundaki durumlarını belirlemek ve buna yönelik önlem almak amacıyla ölçme-değerlendirme yapmayı amaçlar. •Öğrencilerin sürekli gelişimini sağlamak ve değerlendirmek için sistematik değerlendirme stratejileri belirler.
2. Ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini kullanabilme	•Öğretim sürecinde kullanacağı ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini amaca uygun olarak belirler. •Kullanabileceği farklı ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini hazırlama ve uygulama süreçlerini bilir. •Öğrencilerin gelişimlerini değerlendirmede mevcut ya da geçerlik ve güvenirliğini belirlemeden hazırladığı ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanır.	•Öğrencilerin gelişimlerini farklı boyutlarıyla değerlendirmek amacıyla çeşitli ölçme değerlendirme araç ve yöntemleri kullanır. •Öğrencilerin gelişimlerini izlemek ve değerlendirmek amacıyla kullanacağı araç ve yöntemleri tekniğine dikkat ederek hazırlar. •Öğrencileri ve velileri ölçme ve değerlendirmenin amaçları, araçları ve yöntemleri konusunda bilgilendirir.	•Öğretim sürecinde kullanacağı ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerinin kullanışlılığını, geçerliğini ve güvenirliğini test ederek kullanır. •Kullanılabilecek ölçme ve değerlendirme teknikleri konusundaki bilgi ve deneyimlerini meslektaşlarıyla paylaşır •Kullanışlılığı, geçerliği ve güvenirliği uygun ölçme değerlendirme araçları geliştirmede meslektaşlarıyla iş birliği yaparak yeni ölçme ve değerlendirme araçları tasarlar.

Tablo 2.1. *(Devam)*

Yeterlik Alanı	**3-İZLEME VE DEĞERLENDİRME**		
Kapsam	Bu alan; öğretim sürecinde öğrencilerin öğretim sürecindeki gelişimlerini izleme ve değerlendirme uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	**PERFORMANS GÖSTERGELERİ**		
	A1 Düzeyi	**A2 Düzeyi**	**A3 Düzeyi**
3. Öğretim sürecinde uygulanan ölçme aracından elde edilen verileri değerlendirebilme	• Öğrencilerin ölçme sonuçlarını not olarak değerlendirir ve raporlar.	•Ölçme sonuçlarını göz önünde bulundurarak, öğrencilerin yeni öğrenme hedefleri belirlemelerine rehberlik eder. •Ölçme değerlendirme etkinliklerinden elde ettiği veriler ışığında öz değerlendirme yaparak bu sonuçlara göre öğrenme sürecini öğrencileriyle birlikte düzenler.	•Ölçme değerlendirme etkinliklerinden elde ettiği veriler ışığında öz değerlendirme yaparak bu sonuçlara göre öğrenme sürecini öğrenci ve valileriyle birlikte düzenler. •Değerlendirme sonuçlarına göre veliler ve öğrenciler ile birlikte öğrencilerin yeni öğrenme hedefleri belirlemelerine rehberlik eder. •Ölçme sonuçlarını eleştirel bir şekilde değerlendirerek, ilgililere geri bildirimler verir.

Tablo 2.1. *(Devam)*

Yeterlik Alanı	**4-OKUL, AİLE VE TOPLUMLA İŞ BİRLİĞİ YAPMA**		
Kapsam	Bu alan; öğretim sürecini desteklemek amacıyla ailelerle iş birliği, toplumsal liderlik, okulun kültür ve öğrenme merkezi olması, okuldaki tören ve organizasyonlara yönelik uygulamaları kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	**PERFORMANS GÖSTERGELERİ**		
	A1 Düzeyi	**A2 Düzeyi**	**A3 Düzeyi**
1. Öğrencilerin günlük hayatta ihtiyaç duyacağı konularda geliştirilmesinde ailelerle iş birliği yapabilme	•Öğrencilerin becerilerinin geliştirilmesinde aile katılımının ve desteğinin önemini bilir. •Öğrencilerin becerilerinin geliştirilmesinde ailenin rolü ve önemi hakkında aileleri bilgilendirir.	•Öğrencilerin becerilerinin gelişiminin izlenmesi konusunda ailelerle iş birliği yapar. •Aileleri tanımaya ve onları öğretim sürecine katmaya yönelik sınıf, okul içi ve okul dışı etkinlikler düzenler.	• Sınıf, okul içi ve okul dışı etkinliklerinin düzenlenmesinde ve öğrencilerin becerilerinin gelişiminin izlenmesinde ailelerle sistematik olarak iş birliği yapar.
2. Öğrencilerin ulusal bayram ve törenlerin anlam ve önemini farkına varmalarını ve törenlere aktif katılımlarını sağlayabilme	• Öğrencilere ulusal bayram ve törenlerin anlam ve önemini hissettirir ve törenlere katılımları için teşvik eder.	• Bayram törenlerinde öğrencilere ilgi ve yetenekleri doğrultusunda görev ve sorumluluklar verir.	• Okullar arası iş birliği yaparak öğrencilerin ulusal bayram ve törenlere aktif katılımlarını sağlar.
3. Ulusal bayram ve törenlerin yönetim ve organizasyonunu yapabilme	•Tören yönetmeliği doğrultusunda bayram organizasyonlarında görev alır.	•Öğrencilerin ulusal bayram ve tören etkinliklerine hazırlanmalarına rehberlik eder. •Ulusal bayram ve tören organizasyonlarında tüm öğretmenlerle işbirliği içinde çalışır.	• Diğer okullarla iş birliği içinde ulusal bayram ve tören organizasyonları yapar.
4. Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde toplumla iş birliği yapabilme	•Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde okulun ve kendisinin sorumluluğunun farkındadır. •Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde iş birliği yapılabilecek sivil toplum ve çeşitli kurum ve kuruluşları belirleyerek öğrencileri bu kurum ve kuruluşlarla ilgili bilgilendirir.	• Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline getirilmesinde, okuma kültürünün oluşturulmasında ve okulun toplumla iletişiminin artırılmasında yakın çevresindeki ilgili bir kurum veya kuruluşla iş birliği yapar.	•Okulun kültür ve öğrenme merkezi haline gelmesinde yakın ve uzak çevresindeki kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapar. •Öğrenci, aile ve öğretmenlerin katıldığı öğrenen topluluklar oluşumunu destekleyen ortamlar hazırlar.

Tablo 2.1. *(Devam)*

Yeterlik Alanı	**4-OKUL, AİLE VE TOPLUMLA İŞ BİRLİĞİ YAPMA**		
Kapsam	Bu alan; öğretim sürecini desteklemek amacıyla ailelerle İş birliği, toplumsal liderlik, okulun kültür ve öğrenme merkezi olması, okuldaki tören ve organizasyonlara yönelik uygulamaları kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	**PERFORMANS GÖSTERGELERİ**		
	A1 Düzeyi	**A2 Düzeyi**	**A3 Düzeyi**
5. Toplumsal liderlik yapabilme	•Okulun bulunduğu çevrenin ekonomik, sosyal ve eğitim bakımlarından ihtiyaçlarının ifade edilmesi için fırsatlar oluşturur. •Okulun bulunduğu çevrenin ekonomik, sosyal ve eğitim bakımlarından ihtiyaçlarını belirler. •Okulun bulunduğu çevreyle işbirliği içinde, millî, manevi, evrensel ve etik değerlerin korunması ile ilgili etkinlikler düzenler.	•Çevrenin ekonomik, sosyal ve eğitim bakımlarından ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik toplumla birlikte çözümler üretir. •Çevrenin ekonomik, sosyal ve eğitim bakımlarından ihtiyaçlarını karşılamak için yakın çevresindeki kişiler, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yaparak etkinlikler düzenler. •Millî, manevi, evrensel ve etik değerlerin korunmasını gerektiğinin içselleştirilmesini sağlayacak etkinlikler düzenlenmesinde yakın çevresindeki kişi, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapar.	•Çevrenin ekonomik, sosyal ve eğitim bakımlarından ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik projeleri toplumla birlikte uygular ve sonuçlandırır. •Çevrenin ekonomik, sosyal ve eğitim bakımlarından ihtiyaçlarını karşılamak için yaptığı etkinlikleri farklı çevrelerle paylaşır. •Millî, manevi, evrensel ve etik değerlerin korunması gerektiğinin içselleştirilmesini sağlayacak farklı çevrelerle işbirliği yapar.

Tablo 2.1. *(Devam)*

Yeterlik Alanı	**5-MESLEKİ GELİŞİMİ SAĞLAMA**		
Kapsam	Bu yeterlik alanı; öğretim sürecini desteklemede öğretmenin mesleki gelişime yönelik uygulamalarını kapsamaktadır.		
YETERLİKLER	**PERFORMANS GÖSTERGELERİ**		
	A1 Düzeyi	**A2 Düzeyi**	**A3 Düzeyi**
1. Mesleki yeterliklerini belirleyebilme	•Sahip olduğu mesleki yeterliklerini belirlemek için öz değerlendirme yapar. •Mesleki yeterliklerini belirlemeye yönelik uygulamalarını kayıt altına alır.	•Öğretmenlik mesleği yeterlikleri temelinde yansız biçimde öz değerlendirme yapar. •Meslektaşlarının eleştirileri ve önerileri doğrultusunda mesleki gereksinimlerini belirler.	• Mesleki yeterliklerini belirlerken veli, öğrenci, meslektaş ve yönetici görüşlerinden yararlanır.
2. Sosyal bilgiler öğretimine ilişkin kişisel ve mesleki gelişimini sağlayabilme	•Sosyal bilgiler öğretimini desteklemek amacı ile çeşitli yayınları takip etmede isteklidir. •Sosyal Bilimler alanındaki çalışmaları takip eder. •Alanıyla ilgili sosyal etkinlikleri izler. •Bireysel mesleki gelişim planını oluşturur.	•Araştırma, planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerinde teknolojiden yararlanır. •Bilimsel ve eğitimle ilgili süreli yayınları takip eder. •Sosyal bilgiler öğretimi ile İlgili konferans, açıkoturum, bilimsel toplantı ve seminerlere dinleyici olarak katılır.	•Konferans, açıkoturum, bilimsel toplantı ve seminerlerde bildiriyle, posterle veya konuşmacı olarak yer alır. •Sosyal bilimler alanında gerek bireysel, gerekse öğrencileriyle birlikte projeler oluşturur. •Alanıyla ilgili akademik düzeyde çalışmalar yapar. •Konuşma ve yazma düzeyinde en az bir yabancı dil bilir.
3. Mesleki gelişimine yönelik uygulamalarda bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinden yararlanabilme	• Uygulamalarında bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinin gerekliliğinin farkındadır.	• Mesleki gelişimine yönelik araştırmalarında bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerini dikkate alır.	• Bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerine göre hazırlanmış sosyal bilimlere yönelik proje, makale gibi ürünler ortaya koyar.

- Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Özel Alan Yeterliklerini farklı bir biçimde şu şekilde sıralayabiliriz (Ekinci ve Öter, 2009, s.36-37) .

- Sosyal Bilgiler Programının felsefe ve yaklaşımlarını bilir.
- Sosyal bilgiler programının yapı ve içeriğine hâkimdir.
- Program kazanımlarına uygun etkinlik tasarlama becerisine sahiptir.
- Etkinlik tasarlamada yaratıcı ve alternatif düşünür.
- Öğrenci düzeyine uygun öğretim etkinlikleri düzenler
- Öğretim sürecinde alana ilişkin materyalleri amaç ve işlev bakımından tanır ve kullanılır.
- Programdan seçtiği kazanıma ilişkin öğretim sürecini planlar
- Planlama ve öğretim sürecine hazırlık aşamasında bilgiye ulaşma imkân ve kaynaklarını bilir.
- Tarih ve kültürün ana öğelerine ilişkin unsurları öğretim ilkelerine uygun olarak düzeye uygun sunar.
- Kültürel mirasın korunmasına ilişkin bilince sahiptir.
- Demokratik tutum ve davranışlara sahiptir.
- Öğrencilerin sosyalleşmeleri için etkinlik ve süreçleri planlar.
- Sosyal bilgiler öğretim programı kapsamındaki Atatürkçülük konuları hakkında bilgi sahibidir.
- Ölçme ve değerlendirme sürecinin alana özgü yönlerinin farkındadır.
- Amaca uygun ölçme araçları ve değerlendirme yöntemlerini seçer.
- Farklı ölçme değerlendirme materyallerini geliştirerek uygular ve değerlendirir.
- Sahip olduğu mesleki ve alana özgü yeterlik düzeyini belirleyerek öz değerlendirme yapar.

- Alana ilişkin yeterlik düzeyini artırıcı öğrenme ve paylaşım süreçlerine katılır.
- İyi bir okuma becerisine ve öğrendiklerini paylaşma hevesine sahiptir.
- Sosyal bilimler alanına ilişkin yenilikleri takip eder.
- Sosyal bilgiler öğretimine ilişkin etkinlik ve materyal geliştirme becerisine sahiptir.

2.6. Öğretmenlik Uygulaması

2.6.1. Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Tanımı ve Amacı

Öğretmenlik uygulaması dersi, öğretmen adayının lisans eğitiminde kazanmış olduğu bilgi ve becerileri bir okul ortamında uygulamasına imkân veren, fakülte öğretim elemanı ile uygulama okulundaki öğretmenin işbirliği ve denetimi altında gerçekleşen 8 saatlik bir derstir. Bu dersin altı saat olan uygulama kısmı uygulama okullarında işlenirken, kalan iki saatlik teorik bölüm fakültede işlenir (eğitim.erciyes.edu.tr/öğretmenlik/uygulama.doc). Öğretmenlik uygulaması öğretmen eğitiminin ayrılmaz bir parçasıdır. Gerçek bir okul ve sınıf ortamında öğretmen deneyimi kazandırır. Öğretmen adaylarına öğretmenlik sanatını denemek için fırsat verir (Kiggundu ve Nayimuli, 2009).

Öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının öğrenimleri süresince genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerinde kazanmış oldukları bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarını gerçek bir okul ortamında deneyip geliştirmeleri ve bu mesleğin gerektirdiği özellikleri kazanmaları amaçlanır. Öğretmenlik Uygulaması dersi tamamlandığında öğretmen adayları aşağıdaki nitelikleri kazanmış olmalıdır (YÖK, Fakülte-Okul İşbirliği, 1998).

Öğretmenlik deneyimi kazanmaları için gönderildikleri uygulama okulunun değişik sınıflarında öğretmenlik uygulaması yaparak öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterlikleri geliştirebilme,

Kendi alanlarının okul eğitim programını tam anlamıyla öğrenebilme, kullanılan ders kitaplarını ve öğrenci değerlendirme teknikleri hakkında yorum yapabilme,

Uygulama okullarındaki öğretmenlik uygulamaları sırasında edindikleri deneyimleri arkadaşları ve uygulama öğretim elemanı ile paylaşıp geliştirme.

2.6.2. Öğretmenlik Uygulama Dersinin Kapsamı

Öğretmenlik Uygulaması dersi; ders izleme, uygulama öğretmeni nezaretinde ders anlatma, sınav sorusu hazırlama, sınav kâğıdı okuma, nöbet tutma, idari işlemlerin gözlemlenmesi gibi bir öğretmenin çalışma alanına giren bütün faaliyetleri kapsar (eğitim.erciyes.edu.tr/öğretmenlik/uygulama.doc).

Lisans ve tezsiz yüksek lisans programlarında haftada iki saatlik seminer ve altı saatlik uygulamadan oluşan bu derste, öğretmen adaylarından haftada en az üç saatinde sınıflara girerek ders yapması, kalan üç saatte ise uygulama okulunda kalarak aşağıda belirtilen çalışmaları yapması istenir (YÖK, Fakülte-Okul İşbirliği, 1998).

- Özellikle o gün öğreteceği konu ile ilgili son hazırlıkları yapmak,
- Verdiği dersle ilgili olarak uygulama öğretmeni ile görüşmek,
- Tepegöz, fotokopi, projeksiyon, çalışma yaprakları ve diğer görsel araçlar gibi ders araçlarını hazırlamak
- O gün verdiği dersle ilgili kendi değerlendirmesini yapmak.

"Uygulama öğretim elamanı öğretmen adayı ile seminer dersinde okullarda yapılan uygulamalarla ilgili gelişmeleri tartışır ve değerlendirmeler yapar. Bu süreçte, uygulama öğretim elamanı ve uygulama öğretmeni öğretmen adayına yardım ve destek sağlar ve öğretmen adayı ile yakın işbirliği yaparlar. Uygulama öğretmeni, öğretmen adayının dersini belli bir programa göre birçok kez baştan sona gözlemler. Uygulama öğretim elamanı da öğretmen adayının derslerini dönem boyunca belli aralıklarla en az iki kez izler ve öğretmen adayının gelişmesine katkı sağlayacak yapıcı önerilerde bulunur" (http://www.kafkas.edu.tr/sabesyo/duyurular/ogret_uyg.doc) Erişim Tarihi:22.09.2013).

2.6.3. Öğretmenlik Uygulaması Dersinin İşleyişi

Öğretmenlik uygulaması dersinin işleyişi ve bu işleyiş sırasında dikkat edilecek noktalar aşağıda verilmiştir (Çeliköz, 2013).

Öğretmen adayları haftada altı saat, sınıf içi öğretmenlik uygulaması yapmak üzere seçilmiş okullara gider.

Uygulama öğretmeni, öğretmen adayları ve uygulama öğretim elemanı ile birlikte öğretmen adaylarının hangi hafta hangi derslikte ders işleyeceğini belirler ve bunu rahatlıkla takip edilebilecek şekilde bir panoya ilan eder.

Uygulama öğretim elemanı her adayın en az bir deneme dersini izlemek zorundadır. Deneme dersinin değerlendirilmesi sırasında (EK-2)'de verilen ders gözlem formu dikkate alınır. Bu deneme dersi ile öğretmen adayının hazırladığı dosyanın incelenmesi sonucunda verilecek not adayın yarıyıl sonu notu olarak değerlendirilir.

Öğretmen adayı, uygulama öğretmeninin rehberliğinde okuldaki etkinliklere katılır.

Uygulama öğretim elemanı teorik derste uygulama okulunda yapılan çalışmaları değerlendirir ve öğretmen adayına dönütler verir.

Uygulamalar sonunda öğretmen adayı hazırlamakta olduğu tüm çalışmaları içeren dosyayı tamamlar uygulama öğretim elemanına teslim eder.

Uygulama öğretmenleri, danışmanlıklarına verilen öğretmen adaylarına ait (EK-1)'de verilen öğretmenlik uygulaması değerlendirme çizelgesini okul idaresine teslim ederler. Okul idaresi bu evrakları ilgili üniversitenin Eğitim Fakültesi Dekanlığına resmi yazı ile gönderir.

2.6.4. Öğretmen Adayının Değerlendirilmesi

Öğretmen adayının öğretmenlik uygulaması dersinden başarılı olabilmesi için aşağıdaki koşulları yerine getirmesi gerekir (Çeliköz, 2013).

Öğretmen adayının işlediği dersler, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı için (EK-2)' de verilen ders gözlem formu dikkate alınarak değerlendirilir.

Öğrencinin geçme notu uygulamadan aldığı notun % 70'i ile hazırladığı uygulama dosyasından aldığı notun %30'undan oluşur. Başarı notu en az 70'tir.

Öğretmenlik uygulaması toplam 84 saattir. Öğrencinin bu sürenin en az %80'ine devam etmesi zorunludur. Öğrencinin devamı uygulama okulu ve rehber öğretmen tarafından (EK-3)' te verilen form yardımıyla izlenir.

Öğretmen adayının sorumluluklara aykırı tutum ve davranış içinde bulunması durumunda okul koordinatörü, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elamanı tarafından uygulama çalışmaları durdurulur ve gerekli disiplin işlemleri başlatılır.

2.7. Öğretmenlik Uygulamasına Katılan Tarafların Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Öğretmenlik uygulamasının başarısı her kademedeki görevlilerin sorumluluklarını tam olarak yerine getirmeleri mümkün olabilmektedir. Görev ve sorumlulukları şöyle sıralamak mümkündür (http://www.erzincan.edu.tr/userfiles/9/files/O_uyg2_kitapcık).

2.7.1. Eğitim Fakültesi Dekanlığının Görev ve Sorunlulukları

- Fakülte uygulama koordinatörünü ve uygulama öğretim elemanları belirler.
- Milli eğitim müdürlükleriyle gerekli resmi yazışmaları yapar.
- Her yıl belirli zamanlarda fakülte-okul işbirliği konusunda seminer ve kurslar düzenler
- Öğretmen adaylarını uygulama için hazırlar, denetler ve değerlendirir.

2.7.2. Uygulama Okulu Müdürlüğünün Görev ve Sorumlulukları

- Uygulama okulu koordinatörünü ve uygulama öğretmenlerini belirler.
- Uygulama öğretmenlerinin çalışmalarını gerektiğinde denetler.
- Uygulama öğretmenleri ve öğretmen adaylarıyla gerektiğinde toplantı yapar, kendilerine görev ve sorumluluklarını bildirir.

- Öğretmen adaylarına, öğretmenlik becerilerini öğrenip geliştirecekleri ve uygulayacakları uygun ortamı hazırlar.

2.7.3. Milli Eğitim Müdürlüğünün Görev ve Sorumlulukları

- Milli eğitim müdürlüğü uygulama koordinatörünü belirler.
- Fakülte uygulama koordinatörüyle birlikte uygulama okullarını belirler.
- Fakülte uygulama koordinatörünün düzenleyeceği seminer ve kurslara milli eğitim uygulama koordinatörünün, okul uygulama koordinatörlerinin ve uygulama öğretmenlerinin katılımını sağlar.

2.7.4. Öğretmen Adayının Görev ve Sorumlulukları

2.7.4.1. Öğretmen adayının eğitim fakültesine karşı görev ve sorumlulukları

- Uygulama programının gereklerinin yerine getirmek için planlı ve düzenli çalışmak,
- Uygulama süresince yapılan öneri ve eleştirilerden yararlanarak olumlu yönde mesleki gelişim sergilemek,
- Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması çalışmalarını yürütürken, diğer öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanı ve öğretmeni ile iş birliği ve iletişim içinde bulunmak.

2.7.4.2. Öğretmen adayının uygulama okuluna karşı görev ve sorumlulukları

- Okul yönetimi ve uygulama öğretmeni ile iletişim ve iş birliği içinde bulunmak,
- Uygulama öğretmeninin ders programını aksatmadan, verilen görevleri süresi içinde ve planladığı biçimde yerine getirmek,
- Uygulama okulunun kurallarına uymak.
- Ders araçlarını verimli kullanmak ve korumak,

- Uygulama öğretmeninin sorumluluğundaki etkinliklere katılmak.

2.7.4.3. Öğretmen adayının öğrencilere karşı görev ve sorumlulukları

Sorumluluğundaki öğrencilerin güvenliğini sağlamak,

Öğrencilere açık ve anlaşılır yönergeler vermek,

Öğrencileri nesnel ölçütlerle değerlendirmek,

Dersin anlaşıldığından emin olmak,

Sınıf yönetiminde kararlı ve hoşgörülü olmak,

Öğrencileri iş birliği içinde çalışmaya yöneltmek,

Öğrencilerin verimli çalışma alışkanlıkları geliştirmelerine katkıda bulunmak,

Öğrencilere önderlik yapabilmek.

2.7.4.4. Öğretmen adayının kendine karşı görev ve sorumlulukları

- Mesleğine karşı olumlu bir tutum içinde bulunmak ve mesleğin gerektirdiği nitelikleri kazanmaya çalışmak,
- Kişisel ve mesleki yaşamında örnek olmak,
- Okul yönetiminin ve öğretmenlerin desteğini sağlamak,
- Alanındaki gelişmeleri yakından izlemek,
- Bilgi ve becerilerini sürekli geliştirmek,
- Zamanı verimli kullanmak,
- Öğrencilerle ilişkilerinde ölçülü olmak,
- Yaptığı çalışmaları daha sonra yapılacak tartışma ve değerlendirmeler için bir dosya halinde düzenlemek.

2.7.5. Uygulama Öğretim Elemanının Görev ve Sorumlulukları

- Öğretmen adayının uygulama okulu, uygulama programı, öğretmen yeterlikleri, değerlendirmeler ve uyması gereken kurallar hakkında bilgilendirmek,
- Öğretmen adayını uygulama okulu koordinatörü ve uygulama öğretmeni ile tanıştırmak ve adayla ilgili belgeleri uygulama öğretmenine teslim etmek,
- Uygulama okullarına programlanan biçimde giderek uygulama öğretmeni ile işbirliği yapmak,
- Öğretmen adayının öğretmenlik uygulama programını düzenli olarak yürütebilmesini sağlamak için:
- Plan, öğretim araçları vb. hazırlıklarda rehberlik ve danışmanlık yapmak,
- Öğretmen adayına yazılı ve sözlü dönüt vermek,
- Ders planlama, öğretim araçlarını hazırlama ve kullanma, kayıt tutma, değerlendirme ve sınıf yönetimi gibi konularda rehberlik ve danışmanlık yapmak,
- Öğretmen adayının uygulama dersini kendi kendine değerlendirmesini sağlamak,
- Sorumluluğunda her öğretmen adayının uygulama dersini en az iki kez izlemek,
- Uygulama öğretmeni ile öğretmen adayının çalışmalarını görüşmek ve öğretmen adayının gelişmesini ve başarısını artırıcı önlemler almak,
- Uygulama öğretmen adayının, Milli Eğitim Bakanlığınca belirlenen öğretmenlik mesleğine ilişkin kurallara uygun davranıp davranmadığını denetlemek,
- Uygulama programının yürütülmesinde ilgili koordinatörlükler ve uygulama öğretmeni ile birlikte değerlendirmek.

2.7.6. Bölüm-Ana Bilim Dalı Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları

- Uygulama öğretim elemanlarını uygulama, gözlem, değerlendirme ve formlar konusunda bilgilendirmek, gerekli uygulama belgelerini vermek,

- Uygulamaya gidecek öğretmen adaylarını ve uygulama okullarını seçip belirleyerek ilgililere bildirmek,
- Uygulama okulu koordinatörü ile bağlantı kurarak uygulama programının takvimini belirleyerek, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerine dağılımını sağlamak ve uygulama öğretim elemanlarını bu konularda bilgilendirmek,
- Uygulama öğretim elemanlarını plan, öğretim araçlarını, ders hazırlığı ve özel eğitim yöntemleri dersinin içeriği konularında bilgilendirmek ve gerektiğinde danışmanlık yapmak,
- Uygulama okullarına gözlem ve uygulamalar konusunda gerekli danışmanlık hizmetlerini sağlamak,
- Uygulama okulu öğretmenlerine öğretmenlik programlarındaki yenilikleri tanıtmak,
- Uygulama okulu koordinatörü, uygulama öğretmenleri, uygulama öğretim elemanları ile görüşerek ortaya çıkan önemli sorunları dikkate almak ve çözmeye çalışmak,
- Uygulama okulunun isteklerini yetkililere iletmek.

2.7.7. Fakülte Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları

- Öğretmen adaylarının nitelikli yetişmelerini sağlamak için uygulama etkinliklerini yasa, yönetmelik ve yönerge hükümlerine göre düzenlemek,
- Milli Eğitim Müdürlüğü ile işbirliği yaparak bölüm-ana bilim dalı koordinatörleri tarafından belirlenen okulların listesini hazırlamak,
- Öğretmenlik uygulama sürecinin aksamaması için gereken önlemleri almak,
- Uygulama öncesinde ilgili kurumlar ile gerekli yazışmaları yapmak,
- Fakültedeki bölüm-ana bilim dalı koordinatörleri arasında eş güdüm sağlamak.

2.7.8. Uygulama Öğretmeninin Görev ve Sorumlulukları

- Uygulama öğretim elemanı ile birlikte öğretmen adayının uygulama okulunda yapacağı çalışma programını düzenlemek,
- Öğretmen adayının mesleki gelişimine yardımcı olacak, derslerinde gözlem yapmasını ve çeşitli öğretim ve yöntem ve tekniklerini uygulamasını sağlamak,
- Öğretmen adayına günlük etkinliklerini ve dersini planlamasında yardımcı olmak, öğretmen adayının okuldaki çalışmalarını gözlemleyip değerlendirmek,
- Öğretmen adaylarını sınıfta uzun süre tek başına bırakmamak, sınıftan ayrılması gerektiğinde ise kolayca ulaşabilir durumda bulunmak,
- Öğretmen adayı ile ilgili gözlem formunun bir kopyasını gerekli dönütlerle birlikte öğretmen adayına iletmek,
- Öğretmen adayının gözlem dosyasını uygulama öğretim elemanı ile birlikte belirli aralıklarla incelemek, öğretmen adayının gelişimini izlemek ve adayın gelişimini olumlu yönde ilerlemesine katkıda bulunmak,
- Sınıf dışı etkinliklerde (tören ve toplantılar) öğretmen adayına rehberlik etmek
- Uygulama sonunda öğretmen adayını öğretim elemanı ile birlikte değerlendirmek.

2.7.9. Uygulama Okulu Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları

- Okul uygulamalarında okula düşen görevlerin yerine getirilmesini sağlamak,
- Uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni ile birlikte öğretmenlik uygulaması programının takvimini belirlemek,
- Öğretmen adaylarının farklı öğretmenleri gözlemelerine olanak sağlamak,
- Öğretmenlik uygulaması programı çerçevesinde uygulama öğretmenlerinin öğretmen adayları ile birlikte yürüttükleri ders dışı etkinlikleri düzenlemek,

- Uygulama sürecinde ortaya çıkan sorunları uygulama öğretim elemanına bildirmek.

2.7.10. Milli Eğitim Müdürlüğü Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları

- Fakülte-okul işbirliği sürecinde yönetim işlerini yürütmek ve eş güdümü sağlamak,
- Fakülte uygulama koordinatörünün düzenlediği toplantılara katılmak,
- Fakülte okul işbirliği sürecinde gereksinim duyulan öğretim alanı ve düzeylerinde uygulama okullarını belirlemek,
- Fakülte uygulama koordinatörünün düzenleyeceği seminer ve kurslara milli eğitim okul uygulama koordinatörünün ve uygulama öğretmenlerinin katılımını sağlamak ve bunları denetlemek.

2.8. Uygulamaya Yönelik Beklentiler

2.8.1. Öğretmen Adayının Beklentileri

Fakülte uygulama okulu modeli ve bu model içerisinde yer alan okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin amaçlandığı şekilde başarılı olması modelden öğretmen adaylarının, uygulama okulunun ve fakültenin beklentilerinin karşılanması derecesine bağlıdır. Fakülte-uygulama okulu modeli içerisinde yer alan öğretmen adayının beklentilerini aşağıdaki gibi özetleyebiliriz (YÖK, Fakülte-Okul İşbirliği, 1998).

- Öğretmen adayına öğretmenlik becerilerini öğreneceği, deneyeceği, geliştireceği ve öğretmenlik mesleğinin tüm sorumluluklarını üstlenme fırsatı bulacağı bir okul ortamı sağlanması,
- Öğretmen adayının uygulama sürecinde okulda yapacağı etkinlikleri de içeren bir çalışma programı yapılması,

- Öğretmen adayına değişik sınıf düzeylerinde gözlem ve uygulama yapma olanağı sağlanması,
- Öğretmen adayına fakültede uygulama öğretim elemanının, okulda uygulama öğretmeninin destek ve rehberliğinin sağlanması,
- Öğretmen adayına Okul Deneyimi sırasında uygulama öğretim elemanı ile haftada bir kez gözlem raporu üzerinde görüş olanağı sağlanması,
- Öğretmen adayının çalışmalarının programda belirtilen zamanlarda ilgililerce düzenli olarak gözlenmesi ve değerlendirilmesi,
- Öğretmen adayına değerlendirme ile ilgili dönüt verilmesi,
- Öğretmen adayına Okul Deneyimi ve uygulama işlemlerinin önceden bildirilmesi konularında beklentileri olduğu görülmektedir.

Öğretmen adayının bu beklentilerinin karşılanması ise okul deneyimi derslerinin etkin bir biçimde yürütülmesi ile karşılanabilir.

2.8.2. Uygulama Okulunun Beklentileri

- Eğitim fakültesi uygulama okulu işbirliğinde birlikte çalışmak,
- Öğretmen adaylarının uygulama okullarına gönderilmeleri, yerleştirilmeleri ve uygulamalar konusunda okul yönetiminin görüşlerinin alınması ve uygulama öncesinde okul uygulama öğretmenlerine bilgi verilmesi,
- Uygulama program takviminin hazırlanmasında uygulama okulu koordinatörü ile bölüm uygulama koordinatörünün işbirliğinde bulunması,
- Uygulama öncesinde uygulama öğretmenlerine öğretmen adaylarına ilişkin bilgi verilmesi,
- Uygulama öğretmeninin uygulama öğretim elemanları ile düzenli aralıklarla bir araya gelerek öğretmen adayının gelişimi ve uygulamalara ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
- Uygulama öğretmeninin öğretmen adayının değerlendirilmesinde ve dönüt verme sürecinde yer alması,

- Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliğinde yer alan uygulama öğretmenlerinin ve okul uygulama koordinatörlerinin rollerine hazırlanmaları için hizmetçi eğitim verilmesi,
- Uygulama öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla fakülte ortamında akademik etkinliklere (toplantı, ders, seminer, konferans vb.) katılımının fakültece sağlanması,
- Öğretmen adaylarının uygulama okulu kurallarına uymasının sağlanması.

2.8.3. Eğitim Fakültesinin Beklentileri

- Okulların fakültenin göndermiş olduğu öğretmen adaylarını kabul etmesi öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerine dağılımını sağlanması
- Okulların öğretmen adayları için hazırlanan uygulama takvimi ve programına uymaları
- Uygulama öğretim elemanlarının, öğretmen adayının gelişimi ve uygulama etkinlikleri konusunda bilgi alışverişlerinde bulunabilmesi amacı ile düzenli aralıklarla yapacağı toplantılara uygulama öğretmenlerinin ve Milli Eğitim Müdürlüğü uygulama koordinatörünün katılması,
- Uygulama öğretmenince doldurulan öğretmenlik uygulaması değerlendirme formunun ilgili uygulama öğretim elemanında zamanında teslim edilmesi,

Yukarıda belirtilen beklentilerin karşılanmaması durumunda ortaya bir takım problemler çıkmaktadır. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz.

- Uygulama öğretim elemanlarının öğrencileri uygulama okulu ve uygulama etkinlikleri hakkında yeterince bilgilendirilmeden uygulama okuluna göndermeleri,
- Uygulama öğretim elemanlarının öğrencileri okula göndermeden önce okul yöneticileri ile görüşerek gerekli hazırlıkları yapmamaları,
- Uygulama yöneticilerinin öğrencilere karşı olumsuz tutumları,
- Uygulama öğretim elemanlarının ve uygulama öğretmenlerinin öğrencilere yeterli düzeyde rehberlik sağlanmaması,

- Öğrencilere uygulamada “ders anlatımı” için yeterli deneyime sahip olma fırsatı tanınmaması,
- Öğrencilerin devamının ciddi olarak izlenmemesi.

Bu problemlerin yoğun olarak yaşandığı öğretmenlik uygulaması programlarında uygulamaya katılan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin ilk deneyimleri olumsuz olacaktır. Bu deneyimin niteliği öğrencilerin yalnızca bu uygulamada değil, bir öğretmen olarak gelecekteki başarıları üzerinde de belirleyici bir rol oynayabilir. Bu problemler çözümlenmeden uygulama süresinin artırılması ile birlikte alınabilecek birçok önlem ve yeni düzenlemeler daha iyi nitelikte öğretmen yetiştirilmesine ciddi bir katkı sağlamayacaktır.

2.9. Çalışılan Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Şahin, (2003), “Eğitim Fakültelerindeki Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğrenme-Öğretme Süreci Açısından Değerlendirilmesi” adlı doktora çalışmasını, sınıf öğretmenliği eğitimi programında yer alan öğretmenlik uygulaması dersinin Öğrenme-öğretme süreci üzerindeki etkisini tespit etmek amacıyla yapmıştır. Araştırmanın evrenini ülkemizdeki üniversitelerin eğitim fakültelerinin ilköğretim bölümü sınıf öğretmenliği ana bilim dalı son sınıf öğrencileri, öğretmenlik uygulamasını yürüten Öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise ülkemizin tüm coğrafi bölgelerinin belirgin özelliklerini taşıyan-(Atatürk Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Dicle Üniversitesi), Eğitim Fakülteleri ve o illerde bulunan ilköğretim okullarındaki uygulama öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırma sonucuna göre: öğretmenlik uygulama dersinin öğrenme Öğretme süreciyle ilgili öğretmen adaylarının görüşleri arasında cinsiyet değişkenine göre planlama, hazırlık ve öğretim yöntemi boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuş, sınıf yönetimi, iletişim değerlendirme ve kayıt tutma boyutlarında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Öğretim elemanlarının görüşleri ve uygulama öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre, iletişim değerlendirme ve kayıt tutma boyutlarında anlamlı bir fark bulunmuş, planlama, hazırlık öğretim yönetimi, sınıf yönetimi ve değerlendirme boyutlarında ise anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğretmenlik uygulaması dersinin

öğrenme-öğretme süreciyle ilgili öğretmen adaylarının görüşleri arasında üniversitelere göre farklılık gösterdiği, öğretim elemanlarının bulundukları üniversitelere göre, planlama, öğretim yönetimi ve değerlendirme boyutlarında farklılık gösterdiği, diğer boyutlar olan hazırlık, iletişim, sınıf yönetimi ve değerlendirme ve kayıt tutma değişkenlerinde farklılık göstermediği, uygulama öğretmenlerinin bulundukları illere göre farklılık gösterdiği görülmüştür. Öğretim elemanlarının unvanlarına göre, öğretmenlik uygulaması dersinin öğrenme-öğretme sürecinin değerlendirilmesiyle ilgili hazırlık ve öğretim yöntemi boyutlarında farklılık gösterdiği görülmüştür. Uygulama öğretmenlerinin mesleki kıdemleri ile öğretmenlik uygulaması dersinin öğrenme-öğretme sürecinin değerlendirilmesi ile ilgili sadece iletişim boyutunda farklılık görülmüştür.

Harmandar, Bayrakçeken, Kıncal, Büyükkasap ve Kızılkaya, (2002) , "Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde Okul Deneyimi Uygulaması Sonuçlarının Değerlendirilmesi" adlı çalışmada okul deneyimi uygulamasının öğretmen adaylarının davranışlarında hangi davranış değişikliklerini meydana getirdiğini belirlemek amacıyla uygulamadan sorumlu koordinatör öğretmen ve rehber öğretmenlerle görüşmeler yapmışlardır. Koordinatör ve rehber öğretmenlere uygulama sürecinde adaylara mesleki bilgi açısından hangi davranış değişikliklerini gözledikleri sorusu yöneltilmiş ve uygulamalar hakkındaki görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Alınan cevaplara bakarak okul uygulama dersinin öğretmen eğitiminde önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca uygulama sürecinde fakültedeki derslerinin yoğunluğunun öğretmen adaylarının çeşitli etkinlikler yapma üzerinde olumsuz etki yaptığı ve köy okullarının da uygulamanın kapsamı içine alınmasının faydalı olacağı yönünde önerilerde bulunulmuştur. Öğretmen adaylarının uygulama hakkında görüşlerinin genelde olumlu olduğu ve görüşlerinin, koordinatör öğretmen ve rehber öğretmenlerin görüşleriyle örtüştüğü sonucuna varılmıştır. Her iki tarafın da uygulamanın öğretmenlik mesleki becerilerin kazandırılmasında son derece yararlı olduğu konusunda görüşleri uyuşmaktadır.

Sırkıntı, (1999), "Öğretmen Yetiştirmede Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerinin Önemi" adlı çalışmasında öğretmen yetiştirmede öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin önemini incelemiştir.

Araştırmanın evrenini, 1996-1997 öğretim yılı sonunda Elazığ Mili Eğitim Müdürlüğünce açılan Öğretmenlik Meslek Bilgisi Kazandırma Kursuna katılmış öğretmenler ile diğer illerde kursa katılıp Elazığ İlinde görev yapan 120 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın evreni örneklem olarak kabul edilmiştir.

Uygulama sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

- Öğretmenlerin %98.1'i öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin öğretmenlik mesleği açısından gerekli olduğu görüşündedir.

- Öğretmenlerin sadece %15.1'i öğretmenlik mesleği açısından kendisini yeterli görmektedir.

- Öğretmenlerin %86.8'lik çoğunluğu öğretmenlik meslek bilgisinin eksikliğinden dolayı sıkıntılarının olduğunu ifade etmişlerdir.

- Öğretmenlerin %91.5'i katıldıkları kursun gerekli olduğuna inanmaktadır.

- Öğretmenlerin büyük çoğunluğu "bir konuyu en iyi bilen o konuyu en iyi şekilde öğretir" sözüne katılmamaktadır. Yine bu öğretmenlerin büyük çoğunluğu eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenleri başarılı bulmaktadır. Bu sonuçlar da öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin önemini açıkça ortaya koymaktadır.

- Öğretmenlerin %81.1'i katıldıkları kursu yetersiz bulmaktadır. Eğitim fakültesi mezunu bir öğretmenin 4 yılda gördüğü öğretmenlik meslek bilgisi derslerini bu öğretmenler 2 ay gibi kısa bir sürede görmüşlerdir.

Sands, Özçelik ve Gardner, (1996), "Okullardaki Gelişmeler" adlı çalışmada okul deneyiminin amacını, öğretmen adaylarında, eğitim gördükleri düzeyde öğretmenlik ve değerlendirme yapmak için gereken mesleki yeterliliği oluşturmak, öğrencilerin yaş, yetenek, özel ihtiyaç ve geçmiş birikimlerine öğretmenliklerini etkili bir şekilde uyarlayabilmeleri için öğretmen adaylarını hazırlamak, etkili bir okul ortamına katkıda bulunacak anlayış ve tutumlara sahip, profesyonel birer öğretmen olabilmeleri için öğretmen adaylarını hazırlamak şeklinde belirtmişlerdir.

Şişman ve Acat, (2003), "Öğretmenlik Uygulaması Çalışmalarının Öğretmenlik Mesleğinin Algılanmasındaki Etkisi" adlı çalışmada Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin algıları, okullardaki uygulama çalışmalarıyla farklılaşmakta mıdır?

sorusuna cevap aramıştır. Araştırmada, Osmangazi Üniversitesi 4.sınıf öğrencilerinden 7 grup (her grupta ortalama 14 öğrenci bulunmaktadır) deney grubu olarak seçilmiştir. Ayrıca bu öğrencilerin uygulama yaptıkları okullardaki rehber öğretmenlerin tamamı da araştırma kapsamına alınmıştır. Elde edilen bulgulara göre:

- Öğretmen adaylarının, öğretmenliğin sosyal statüsüne ilişkin algıları, uygulama çalışmalarıyla olumlu yönde değişmiştir.

- Öğretmen adaylarının, öğretmenliğin etik değerlerine ilişkin algıları uygulama çalışmalarıyla olumlu yönde değişmiştir.

- Öğretmen adaylarının, öğretmenlerin alan bilgisi konusundaki yeterliklere ilişkin algıları, uygulama çalışmalarıyla olumlu yönde değişmiştir.

- Öğretmen adaylarının, kendi yeterliklerine ilişkin algıları, uygulama çalışmalarıyla olumlu yönde değişmiştir.

- Öğretmen yetiştiren programlara konulan öğretmenlik deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin özenle ve belirlenen ilkeler çerçevesinde yürütülmesi, öğretmen adaylarının okullarda sadece gözlem yapmakla kalmayıp bu çalışmaların büyük bir bölümünü sınıfta bizzat uygulama çalışması yaparak değerlendirmelerinin sağlanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Oral ve Dağlı, (1999), "Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimine İlişkin Algıları" adlı çalışmada öğretmen adaylarının okul deneyimine ilişkin algılan iki boyutta incelenmiş ve her boyuta ilişkin öğretmen adaylarının algılarının derecesi belirlenmiştir. Araştırmanın evrenini 1996-1997 öğretim yılında, Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde bulunan Sosyal (Tarih ve Coğrafya) ve Fen (Fizik, Kimya, Biyoloji) Bilimleri Bölümlerindeki 380 öğretmen adayı (4.sınıf öğrencisi) oluşturmaktadır. Araştırmadan şu sonuçlar elde edilmiştir:

- Öğretmen adaylarının, okul deneyiminin kazandırdığı mesleki yeterliklere ilişkin algıları arasında anlamlı fark gözlenmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise, araştırmaya katılan bütün öğretmen adaylarının, okul deneyiminin kazandırdığı mesleki yeterliklere ilişkin algılarının yüksek derecede yoğunlaştığı saptanmıştır.

- Öğretmen adayları, okul deneyiminin yapıldığı okulların uygulama için orta derecede olanak sağladıklarını belirtmektedirler. Öğretmen adaylarının bu konudaki algılarının bölüm değişkenine göre değişmediği saptanmıştır.

(Şahin, 2003), "Okul Deneyimi-II İşbirliği Tarafların Karşılıklı Beklentileri" adlı çalışmasını, Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nde yer alan tarafların birbirinden beklentilerini, işbirliğinin düzenli bir biçimde sürdürülmesi ve taraflardan gelecek görüşler doğrultusunda bu dersi daha etkin bir yapıya kavuşturmak ve öğretmenlik uygulaması dersinde görevli kişilerin hangi konularda ve nasıl işbirliği yapmaları gerektiğine ilişkin yeterli bilgilerinin olup olmadığını ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı 4. Sınıf öğrencileri, Okul Deneyimi-II' yi yürüten öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise evren içinden random yoluyla seçilen 200 öğretmen adayı, 40 öğretim üyesi, 80'de uygulama öğretmeni oluşturmuştur.

Araştırma sonucuna göre: Eğitim fakültesinin beklentileri tam olarak yerine getirilmediği, öğretmen adayları için fakülte tarafından hazırlanan uygulama takvimine ve programına çok fazla uyulmadığı ortaya çıkmıştır. Uygulama öğretmenleri tarafından doldurulan değerlendirme formlarının daha dikkatlice doldurulması ve ön yargıya yer verilmemesi konusunda endişeli oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Ayrıca araştırmanın bulgularına dayanarak önerilen önerilerden bir kaçı şöyledir.

- Eğitim fakültesi ve uygulama okulu, öğretmen adaylarının haftalık etkinlik raporunu incelemeli ve onlara dönüt vermelidir.

- Öğretmen adayını sınıfta en az bir kez izledikten sonra gözlemlerini öğretmen adayı ile paylaşmalıdır.

- Okul Deneyimi-II dersi ile ilgili başarı notunu hesaplamada öğretmen adayının haftalık raporlarını esas almakla birlikte öğretmen adayının devam çizelgesi ve uygulama okulundaki etkinlikleri de göz önünde bulundurulmalıdır.

- Okul Deneyimi-II dersine ayrılan sürenin haftada 2 veya 3 güne çıkarılması uygun olacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın yöntemi, modeli, evren ve örneklemi, veri toplama teknikleri, verilerin çözümü ve yorumlanmasında yararlanılan istatiksel yöntem ve tekniklere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmada öğretmenlik uygulaması dersinin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yeterlikleri üzerindeki etkisini tespit edebilmek amacıyla deneysel yöntemin kontrol grupsuz ön test son test modeli kullanılmıştır. Deneysel model, araştırmacının kontrolü altında değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkisini keşfetmek için gözlenmek istenen verilerin üretildiği araştırma alanıdır. (Büyüköztürk, 2000; Karasar, 2005; Sencer, 1978). Davran, (2006) tarafından geliştirilen öğretmenlik yeterlikleri ölçeği 2012-1013 eğitim-öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören son sınıf öğretmen adaylarına öğretmenlik uygulaması dersini almaya başlamadan önce ön test ve uygulama sonunda son test olarak uygulanmış ve elde edilen veriler kaydedilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2012-1013 eğitim-öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören 54'ü kız, 72'si erkek olmak üzere toplam 126 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bu öğretmen adaylarının 64'ü 1.Öğretim, 62'si ise 2. Öğretim öğrencisidir.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmada veriler, Davran (2006) tarafından geliştirilen "Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği" ile elde edilmiştir. Likert tipinde düzenlenmiş olan bu ölçek, 55 madde olup alan bilgisi, öğretme-öğrenme sürecini yönetme, öğrenci kişilik hizmetleri (Rehberlik), kişisel ve mesleki özellikler boyutu olmak üzere 4 yeterlik alanından oluşmaktadır. Ankette yer alan soruların yeterlik düzeyleri "Çok Yetersiz", "Yetersiz", "Kısmen Yeterli", "Yeterli" ve "Çok Yeterli" olarak derecelendirilerek ankete katılanların görüşlerini bu derecelendirmeyi dikkate alarak belirtmeleri istenmiştir. Soruların yeterlik düzeyleri "Çok yetersiz" 1, "Yetersiz" 2, "Kısmen Yeterli" 3, "Yeterli" 4 ve "Çok yeterli" 5 rakamları ile kodlanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada öğretmen yeterlikleri ölçeği ile elde edilen veriler SPSS 20 paket programına girilerek analiz işlemleri yapılmıştır. Öğretmen yeterlikleri ölçeğinden elde edilen verilerin analizinde önce her soruya verilen cevapların ortalama değeri bulunmuştur. Öğretmen adaylarının mesleki yeterlik düzeylerine ilişkin ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığının tespit edilebilmesi için "Independent Samples T Testi" ve öğretmen adaylarının mesleki yeterlik düzeylerine ilişkin ön test ve son test puan ortalamaları arasında cinsiyet ve öğretim şekli değişkenlerine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığının tespiti için ise "Paired-Samples T Testi" yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde öğretmenlik yeterlik ölçeğine katılan deneklerin özellikleri ve bu uygulamaların sonucunda elde edilen veriler ve bu verilere ilişkin yorumlar yer almaktadır. Verilerden elde edilen bulguların sistematik olarak ifade edilmesi için veriler tablo halinde sunulmuştur.

4.1. Konu İle İlgili Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde ölçeğe katılan deneklerin özellikleri ve bu ölçeği uygulanmasının sonucunda elde edilen veriler ve buna ilişkin yorumlar yer almaktadır. Bulguların sistematik olarak ifade edilmesi için veri çözümlemelerine ilişkin tablolar hazırlanmıştır. Hazırlanan bu tablolarda, veriler üzerinde yapılan testler için gerekli bulunan ve yorumlamaları kolaylaştıracak değerlere yer verilmiştir.

4.1.1. Öğretmen Adaylarının Demografik Özellikleri

Tablo 4.1.

Öğretmen Adaylarının Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

		n	**%**
Cinsiyet	Erkek	72	57,14
	Kız	54	42,86
Öğretim Türü	1.Öğretim	64	50,79
	2.Öğretim	62	49,21
Toplam		126	100,0

Tablo 4.1'e göre öğretmen adaylarının demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde; Cinsiyete göre dağılımlarına bakıldığında, 72 (%57,14) erkek ve 54 (%42,56) kız öğretmen adayı vardır. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri öğretim türüne göre dağılımları incelendiğinde; 1. Öğretimde öğrenim gören 64 (%50,79) öğretmen adayı ve 2. Öğretimde öğrenim gören 62 (%49,21) öğretmen adayı bulunmaktadır.

4.1.2. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi

Tablo 4.2.

Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Tek Örneklem t Testi Analizi

	n	$\overline{X}$	ss	sd	t	p
Uygulama öncesi	126	218,97	25,906	125	3,844	0,000
Uygulama sonrası	126	208,21	19,188			

Tablo 4.2'ye bakıldığında araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği yeterlikleri bakımından uygulama öncesi puan ortalamalarının ve uygulama sonrası puan ortalamalarından yüksek olduğu ve bu puan ortalamaları arasında uygulama öncesi puanların lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir ($X_{uygulamaöncesi}$= 218,97 ; $X_{uygulamasonrası}$= 208,21 ; t=3,844, p= 0,000). Bu bulgudan hareketle öğretmen adaylarının mesleki yeterliklere ilişkin yeterli düzeyde teorik bilgiye sahip oldukları, ancak uygulama noktasında kendilerini yeterli görmedikleri söylenebilir.

4.1.3. Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yeterlikleri Ölçeğinin Alt Kategorilerine İlişkin Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi

Tablo 4.3.

Öğretmen Adaylarının "Öğretmen Yeterlikleri" Ölçeğinin Alt Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Analizi

Kategori	Uygulama	n	$\overline{X}$	ss	sd	t	p
Alan bilgisi	**Önce**	126	15,37	2,886	125	1,747	0,083
	Sonra	126	14,72	3,035			
Öğretme-öğrenme sürecini yönetme	**Önce**	126	147,82	18,141	125	3,959	0,000
	Sonra	126	140,35	12,931			
Rehberlik (öğrenci kişilik hizmetleri)	**Önce**	126	20,06	3,030	125	3,260	0,001
	Sonra	126	18,91	2,623			
Kişisel ve Mesleki Özellikler	**Önce**	126	35,69	5,468	125	2,434	0,016
	Sonra	126	34,19	4,637			

Tablo 4.3'e bakıldığında öğretmen adaylarının öğretmen yeterlik ölçeğinin öğretme-öğrenme sürecini yönetme, rehberlik (öğrenci kişilik hizmetleri) ve kişisel ve mesleki özellikler alt boyutlarına ilişkin uygulama öncesi ve uygulama sonrası puan ortalamaları arasında uygulama öncesi lehine anlamlı bir farklılığın olduğu, alan bilgisi alt boyutunda ise uygulama öncesi ve uygulama sonrası puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir.

"Alan Bilgisi" alt boyutunda öğretmen adaylarının uygulama öncesine ait mesleki yeterlik düzeyleri ($\overline{X}$ =15,37) ile uygulama sonrasına ait mesleki yeterlik düzeyleri ($\overline{X}$ =14,72) arasında t=1,747, p>05'e göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

"Öğrenme-Öğretme Sürecini Yönetme" alt boyutunda öğretmen adaylarının uygulama öncesine ait mesleki yeterlik düzeyleri ($\overline{X}$ =147,82) ile uygulama sonrasına ait mesleki yeterlik düzeyleri ($\overline{X}$ =140,35) arasında t=3,959, p<05'e göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Rehberlik "Öğrenci Kişilik Hizmetleri" alt boyutunda öğretmen adaylarının uygulama öncesine ait mesleki yeterlik düzeyleri ($\overline{X}$ =20,06) ile uygulama sonrasına ait mesleki yeterlik düzeyleri ($\overline{X}$ =18,91) arasında t=3,260, p<05'e göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

"Kişisel ve Mesleki Özellikler" alt boyutunda öğretmen adaylarının uygulama öncesine ait mesleki yeterlik düzeyleri ($\overline{X}$ =35,69) ile uygulama sonrasına ait mesleki yeterlik düzeyleri ($\overline{X}$ =34,19) arasında t=2,434, p<05'e göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

4.1.4. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi

Tablo 4.4.

Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Analizi

Cinsiyet	**Uygulama Öncesi**					**Uygulama Sonrası**				
	n	$\overline{X}$	ss	t	p	n	$\overline{X}$	ss	t	p
Kız	54	*215,52*	*25,619*	*1,298*	*0,197*	*54*	*209,30*	*23,798*	*0,010*	*0,992*
Erkek	72	*221,56*	*25,996*			*72*	*209,34*	*17,103*		

Tablo 4.4'e bakıldığında kız ve erkek öğretmen adaylarının mesleki yeterlik düzeylerine ilişkin uygulama öncesi puan ortalamalarının uygulama sonrası puan ortalamalarından yüksek olduğu ve bu puan ortalamaları arasında uygulama öncesi puanlarının lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir (Kız $X_{uygulamaöncesi}$= 215,52; Erkek $X_{uygulamaöncesi}$= 221,56; t=1,298, p= 0,197; Kız $X_{uygulamasonrası}$= 209,30 ; Erkek $X_{uygulamasonrası}$= 209,34 t=0,010, p= 0,992**).** Bu bulgudan hareketle öğretmen adaylarının mesleki yeterlikler bakımından fakültede yeterli düzeyde teorik bilgi elde ettikleri ancak uygulama noktasında kendilerini yeterli görmedikleri söylenebilir.

4.1.5. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Öğretmen Yeterlikleri Ölçeğinin Alt Kategorilerine İlişkin Uygulama Öncesi Mesleki Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi

Tablo 4.5.

Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının "Öğretmen Yeterlikleri" Ölçeğinin Alt Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bağımsız Gruplar "t" Testi Analizi

Kategoriler	Cinsiyet	Uygulama Öncesi				
		n	$\overline{X}$	ss	t	p
Alan Bilgisi	Kız	54	*15,22*	*2,765*	*0,506*	*0,614*
	Erkek	72	*15,49*	*2,988*		
Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme	Kız	54	*145,43*	*18,263*	*1,285*	*0,201*
	Erkek	72	*149,61*	*17,967*		
Rehberlik (öğrenci kişilik hizmetleri)	Kız	54	*19.80*	*3,327*	*0,856*	*0,393*
	Erkek	72	*20.26*	*2,793*		
Kişisel ve Mesleki Özellikler	Kız	54	*35.02*	*4,951*	*1,197*	*0,234*
	Erkek	72	*36.19*	*5,808*		

4.1.6. Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Öğretmen Yeterlikleri Ölçeğinin Alt Kategorilerine İlişkin Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Farklılık Olup Olmadığının İncelenmesi

Tablo 4.6.

Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının "Öğretmen Yeterlikleri" Ölçeğinin Alt Kategorilerine Ait Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Analizi

Kategoriler	Cinsiyet	Uygulama Sonrası				
		n	$\overline{X}$	ss	t	P
Alan Bilgisi	Kız	54	15,09	3,118	-1,105	0,271
	Erkek	72	14,50	2,930		
Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme	Kız	54	140,59	15,983	0,396	0,692
	Erkek	72	141,55	11,773		
Rehberlik (öğrenci kişilik hizmetleri)	Kız	54	19,09	2,745	-0,332	0,740
	Erkek	72	18,93	2,608		
Kişisel ve Mesleki Özellikler	Kız	54	34,54	5,177	-0,300	0,765
	Erkek	72	34,28	4,390		

Tablo 4.5 ve 4.6'ya bakıldığında cinsiyeler bakımından öğretmen adaylarının öğretmen yeterlik ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin ön test puan ortalamaları ile son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. "Alan Bilgisi" Kız $X_{uygulamaöncesi}$= 15,22; Erkek $X_{uygulamaöncesi}$= 15,49 ; t=0,506, p= 0,614; Kız $X_{uygulamasonrası}$= 15,09 ; Erkek $X_{uygulamasonrası}$= 14,50 ; t=-1,105, p= 0,271."Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme" Kız $X_{uygulamaöncesi}$= 145,43 ; Erkek $X_{uygulamaöncesi}$= 149,61 ; t=1,285, p= 0,201; Kız $X_{uygulamasonrası}$= 140,59 ; Erkek $X_{uygulamasonrası}$= 141,55 ; t=0,396, p= 0,692. "Rehberlik (öğrenci kişilik hizmetleri) Kız $X_{uygulamaöncesi}$= 19,80 ; Erkek $X_{uygulamaöncesi}$= 20,26; t=0,856, p= 0,393; Kız $X_{uygulamasonrası}$= 19,09 ; Erkek $X_{uygulamasonrası}$= 18,93 ; t=-0,332, p= 0,740. "Kişisel ve Mesleki Özellikler" Kız $X_{uygulamaöncesi}$= 35,02 ; Erkek $X_{uygulamaöncesi}$= 36,19 ; t=1,197, p= 0,234; Kız $X_{uygulamasonrası}$= 34,54 ; Erkek $X_{uygulamasonrası}$= 34,28 ; t=-0,300, p= 0,765.

4.1.7. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre Uygulama Öncesine İlişkin Mesleki Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi

Tablo 4.7.

Öğretim Türüne Göre Öğretmen Adaylarının "Öğretmen Yeterlikleri" Ölçeğinin Alt Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Analizi

Kategoriler	**Öğretim Türü**	**Uygulama Öncesi**				
		n	$\overline{X}$	ss	t	p
Alan Bilgisi	**I. Öğretim**	64	15,31	3,034	-0,238	0,812
	II. Öğretim	62	15,44	2,750		
Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme	**I. Öğretim**	64	148,69	18,994	0,545	0,586
	II. Öğretim	62	146,92	17,325		
Rehberlik (öğrenci kişilik hizmetleri)	**I. Öğretim**	64	19,95	3,364	-0,414	0,680
	II. Öğretim	62	20,18	2,664		
Kişisel ve Mesleki Özellikler	**I. Öğretim**	64	35,91	5,678	0,449	0,654
	II. Öğretim	62	35,47	5,278		

4.1.8. Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre Uygulama Sonrasına İlişkin Mesleki Yeterlik Düzeyleri Arasında Anlamlı Fark Olup Olmadığının İncelenmesi

Tablo 4.8.

Öğretim Türüne Göre Öğretmen Adaylarının "Öğretmen Yeterlikleri" Ölçeğinin Alt Kategorilerine Ait Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bağımsız Gruplar t Testi Analizi

Kategoriler	Öğretim Türü	Uygulama Sonrası				
		n	$\overline{X}$	ss	t	p
Alan Bilgisi	**I. Öğretim**	64	14,83	2,936	0,276	0,783
	II. Öğretim	62	14,68	3,109		
Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme	**I. Öğretim**	64	138,52	11,829	-2,181	0,031
	II. Öğretim	62	143,68	14,943		
Rehberlik (öğrenci kişilik hizmetleri)	**I. Öğretim**	64	18,17	2,511	-3,661	0,000
	II. Öğretim	62	19,80	2,567		
Kişisel ve Mesleki Özellikler	**I. Öğretim**	64	33,66	4,247	-1,762	0,080
	II. Öğretim	62	35,11	5,081		

Tablo 4.7 ve 4.8'e bakıldığında öğretim şekli bakımından öğretmen adaylarının öğretmen yeterlik ölçeğinin alan bilgisi ve kişisel ve mesleki özellikler alt boyutlarına ilişkin uygulama öncesi puan ortalamaları ile uygulama sonrası puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı, öğrenme-öğretme sürecini yönetme ve rehberlik alt boyutlarına ilişkin uygulama öncesi puan ortalamaları ile uygulama sonrası puan ortalamaları arasında II. Öğretimde öğrenim gören öğretmen adayları lehine anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Alan Bilgisi 1.Öğretim $X_{\text{uygulama öncesi}}$= 15,31 ; 2.Öğretim $X_{\text{uygulama öncesi}}$= 15,44 ; t=-0,238, p= 0,812; 1.Öğretim $X_{\text{uygulama sonrası}}$= 14,83 ; 2.Öğretim $X_{\text{uygulama sonrası}}$= 14,68 ; t=0,276, p= 0,783; Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme 1.Öğretim $X_{\text{uygulama öncesi}}$= 148,69 ; 2.Öğretim $X_{\text{uygulama öncesi}}$= 146,92 ; t=-0,545, p= 0,586; 1.Öğretim $X_{\text{uygulama sonrası}}$= 138,52 ; 2.Öğretim $X_{\text{uygulama sonrası}}$= 143,68 ; t=-2,181, p= 0,031. Rehberlik (öğrenci kişilik hizmetleri) 1.Öğretim $X_{\text{uygulama öncesi}}$= 19,95 ; 2.Öğretim $X_{\text{uygulamaöncesi}}$= 20,18 ; t=-0,414, p= 0,680; 1.Öğretim $X_{\text{uygulama sonrası}}$= 18,17 ; 2.Öğretim $X_{\text{uygulama sonrası}}$= 19,80 ; t=-3,661, p= 0,000. "Kişisel ve Mesleki Özellikler" 1.Öğretim $X_{\text{uygulama öncesi}}$= 35,91 ; 2.Öğretim $X_{\text{uygulama öncesi}}$= 35,47; t=0,449, p= 0,654; 1.Öğretim $X_{\text{uygulama sonrası}}$= 33,66 ; 2.Öğretim $X_{\text{uygulama sonrası}}$= 35,11 ; t=-1,762, p= 0,080.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma bulgularına dayalı olarak elde edilen sonuçlar ve sonuçlardan yola çıkarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Araştırmanın amacı doğrultusunda, elde edilen bulgulara dayalı olarak elde edilen sonuçları şu şekilde özetlemek mümkündür:

5.1.1. Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrasına Ait Mesleki Yeterlik Düzeyleri

Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının mesleki yeterlik düzeylerine ilişkin uygulama öncesi puan ortalamalarının uygulama sonrası puan ortalamalarından yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun ortaya çıkmasında, uygulamada aktif rol alan öğretim elemanı ve uygulama öğretmeninin beklentileri tam olarak karşılamadığı, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin düşündüklerinden daha zor olduğu fikri ya da öğretmen adaylarının fakültede kazandıkları teorik bilgiyi uygulama ortamında beceriye dönüştürmede yetersiz kalmaları neden olmuş olabilir.

5.1.2. Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yeterlik Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Uygulama öncesi ve Uygulama sonrasına Ait Mesleki Yeterlik Düzeyleri

Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının öğretmen yeterlik ölçeğinin “Alan Bilgisi” alt boyutuna ilişkin uygulama öncesi ve uygulama sonrası puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı, öğrenme-öğretme süreci, rehberlik ve kişisel ve mesleki özellikler alt boyutlarında ise uygulama öncesi lehine anlamlı bir farklılık olduğu sonucu elde edilmiştir.

5.1.3. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeyleri

Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre mesleki yeterlik düzeylerine ilişkin uygulama öncesi ve uygulama sonrası puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca erkek öğretmen adaylarının uygulama sonrası puan ortalamalarının kız öğretmen adaylarının puanından yüksek olması, öğretmenlik uygulaması dersinin erkek öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerine daha fazla katkı yaptığı söylenebilir. Bu sonuç bize öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen mesleki yeterlikleri üzerindeki etki düzeyinin kız ve erkek öğrenciler tarafından farklı düzeyde algılandığını ortaya koymuştur.

5.1.4. Kız ve Erkek Öğretmen Adaylarının "Öğretmen Yeterlikleri" Ölçeğinin Alt Kategorilerine Ait Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeyleri

Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının cinsiyet değişkenine göre öğretmen yeterlik ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin uygulama öncesi ve uygulama sonrası puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Bu sonuç bize öğretmenlik uygulaması dersinin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yeterlikleri üzerinde cinsiyete göre fark oluşturmadığını göstermektedir.

5.1.5. Öğretmenlik Uygulamasına Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrası Mesleki Yeterlik Düzeyleri

Öğretim türü değişkenine göre Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmen yeterlik ölçeğinin öğretme-öğrenme sürecini yönetme ve rehberlik(öğrenci kişilik hizmetleri) alt boyutlarına ilişkin uygulama öncesi ve uygulama sonrası puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu, alan bilgisi ve kişisel mesleki özellikler alt boyutlarında ise anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır.

5.1.6. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğrenim Gördükleri Öğretim Türüne Göre Öğretmen Yeterlik Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Uygulama Öncesi ve Uygulama Sonrasına Ait Mesleki Yeterlik Düzeyleri

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri öğretim türüne göre öğretmen yeterlik ölçeğinin alan bilgisi ve kişisel ve mesleki özellikler alt boyutuna ilişkin uygulama öncesi ve uygulama sonrası puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, öğrenme-öğretme süreci ve rehberlik alt boyutlarında II. Öğretimde öğrenim gören öğretmen adayları lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uygulama sonucunda II. Öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretme-öğrenme sürecini yönetme, rehberlik (öğrenci kişilik hizmetleri) ve kişisel ve mesleki özellikler alt boyutlarındaki puan ortalamalarının I. Öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarından yüksek olması, öğretmenlik uygulaması dersinin II. Öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının mesleki yeterlikleri üzerinde daha fazla olumlu etki yaptığı söylenebilir.

5.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

1. Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının mesleki yeterlik düzeylerine daha fazla katkı sağlaması için Fakülte-Uygulama Okulu işbirliği modeli içerisinde aktif olarak yer alan uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı, uygulama okul koordinatörü ve öğretmen adaylarının birbirleriyle olan iletişimleri güçlendirilebilir.

2. Öğretmenlik uygulaması dersinde öğretmen adaylarının mesleki yeterlik düzeylerinin gelişimine etki eden olumsuz faktörler tespit edilerek gerekli önlemler alınabilir.

3. Öğretmenlik uygulaması dersinde öğretmen adaylarının karşılaştıkları sorunlar tespit edilerek çözüm önerileri sunulabilir.

4. Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının mesleki yeterlik düzeylerine olumlu yönde katkı sağlayabilmesi için neler yapılabileceği noktasında öğretim elemanları, öğretmenler ve öğretmen adaylarının görüşleri alınabilir.

5. Fakültedeki öğretim elemanları, sorumluluğundaki öğretmen adaylarının uygulama saatlerinde uygulama okullarına giderek öğretmen adaylarının anlattıkları dersi dinlemesi ve gerekli dönüt ve düzeltmeyi anında vermesi bu dersin daha verimli olmasını sağlayabilir. Bunun için de öğretim elemanlarının ders programları uygulama okuluna gidebilecekleri şekilde ayarlanabilir.

6. Öğretmenlik uygulaması dersinin gün ve saati artırılabilir.

7. Öğretmenlik uygulaması dersinin fakültede işlenen iki saatlik teorik kısmı öğretmen adayları için daha işlevsel hale getirilebilir.

8. Öğretmen adaylarının kendilerini mesleki açıdan yetersiz gördükleri alanlarla ilgili Eğitim Fakültesindeki öğretim programına yeni dersler konulabilir ve bu derslerin saati artırılabilir.

KAYNAKÇA

Akpınar. M. ve Kaymakçı, S. Ülkemizde Sosyal Bilgiler Öğretiminin Genel Amaçlarına Karşılaştırmalı Bir Bakış, Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt:20, No:2, Mayıs, 2012.

Akyüz, Y. (2001). Türk Eğitim Tarihi,8.(Basım), İstanbul: Alfa Yayınları.

Ambarlı, A. (2010). Türkiye'de Cumhuriyet'ten Günümüze Sosyal Bilgiler Programları. Yüksek Lisans Tezi.(www.yok.tez.gov.tr/Ulusal Tez Merkezi) veri tabanından ulaşılmıştır.

Ata, B. (2006). "Sosyal Bilgiler Öğretim Programı". Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Yapılandırmacı Bir Yaklaşım (editör: Cemil Öztürk), Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Baştürk, M. Kızılkaya, S.(2003). Okul Uygulamaları El Kitabı. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, 2.Baskı, Erzurum.

Bhargava, A. (2009). Teaching Practice For Student Teachers Of B.Ed Programme, Turkish Online Journal of Distance Education,Volume:10, Number: 2, Article:3, April, INDIA. (https.tojde.anadolu.edu.tr./…/article-3htm…) Erişim Tarihi:22.10.2013.

Bilgen, N. (1996). 21. Yüzyılda Eğitim ve Öğretmen, Modern Öğretmen Yetiştirmede Gelişme ve İlerlemeler Sempozyumu, 30 Eylül-4 Ekim, Ankara.

Büyüköztürk, Ş. (2000). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, 15. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Çakır, İ. A. (2005). "21. Yüzyılda Öğretmen Yeterlikleri". Bilim ve Aklın Aydınlığında EğitimDergisi.Sayı:58,Ankara(80.251.40.59/education.ankara.edu.tr/ilhan/makaleler/M21.doc) internet sitesinden alınmıştır.

Çeliköz, N. (2013). Öğretmenlik uygulaması Tanımlar, Görev ve Sorumluluklar. (www.nadircelikoz.com/ögretmenlik/uygulamasıders.doc.ErişimTarihi.08.09.20.

Davran, E. (2006). İlköğretim Kurumlarındaki Öğretmenlik Uygulamasının Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Yeterliklerini Kazanmaları Üzerindeki Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Demirel, Ö. (2000). Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Doğanay, A. (2005). Öğretimde Kavram ve Genellemelerin Geliştirilmesi, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Ekinci, A. Öter, M. "Eğitim Fakültelerinin Öğretmen Yetiştirme Kapasitesinin Güçlendirilmesi"(duabpo.dicle.edu.tr/oygem/dosya/ogretmen_adayları_iç_mizampaj) Erişim Tarihi:18.08.2013).

Erden, M. (Tarihsiz). Sosyal Bilgiler Öğretimi: İstanbul, Alkım Yayınları

Ertürk, S. (1972). Eğitim ve Program Geliştirme, Hacettepe üniversitesi, Sayfa:12, Ankara, Yelkentepe Yayıncılık.

Gökdemir, A. (2013).1924' ten Günümüze Sosyal Bilgiler Programında Hukuk Konularının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi.www.tez.yok.gov.tr. Ulusal Tez Merkezi) veri tabanından ulaşılmıştır.

Görgen, İ. Çokçalışkan, H. ve Korkut, Ü. (2012). Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adayları, Uygulama Öğretmenleri ve Uygulama Öğretim Üyeleri Açısından İşlevselliği, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:28, Muğla.

Güven, İ. (2005). "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim ve Yeterlikleri" Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Yıl:5,Sayı:60 (www.sosyalbilgiler.biz/sosyal bilgiler öğretimi. Erişim Tarihi:08.10.2013).

Hantoonian, M. (2004). K-6 Social Studies Program: The Quality Social Studies Program, Retrieved June (www.n2curriculum.tki.org/.../dilemma-naming-le....) Erişim tarihi:15.01.2013.

Harmandar, M. Bayrakçeken, S. Kıncal, R. Büyükkasap, E. ve Kızılkaya, S. (2002) . Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde Okul Deneyimi Uygulaması ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi, Milli Eğitim, sayı:148, Ankara.

Kaymakçı, S. (2009). Yeni Sosyal Bilgiler Programı Neler Getirdi? (www.gefad.gazi.edu.tr/window/dosyapdf.) internet sitesinden alınmıştır.

Keskin, Y. (2002). 2.Meşrutiyetten Günümüze Kadar Uygulanmış Olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Analizi ve Karşılaştırılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Üniversitesi, İstanbul.

Kılıç, D. (2004). Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adayları Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı:10 Erzurum (e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/kkefd/article/view/3959/3782, Erişim Tarihi:06.07.2013).

Kılıç, E. (2013). "Sosyal Bilgiler Öğretmen Eğitiminde Güncel Tartışmalar", Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (sosyaldergi.usak.edu.tr/DergiPdfDetay.aspx?ID-275) internet sitesinden alınmıştır.

Kiggundu, E. ve Nayimuli, S.(2009). Teaching Practice, A Make or Break Phase For Student Teachers, South African Journal of Education, Volume:29, South Africa.(www.ajol.info/index.php/saje/article/28664, Erişim Tarihi:09.01.2014).

MEB. (1998). Öğretmen Adaylarının Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim-Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge, Tebliğler Dergisi.

Mertol, Ş. Arsoy, S. ve Ergin, H. (1998). Rehberlik ve Psikolojik Danışma, Özen Fotokopi ve Dizgi, İstanbul.

Oktaylar, C. H. (2013). Program Geliştirme ve Sınıf Yönetimi, Kpss Eğitim Bilimleri,Yargı Yayın Evi, Ankara.

Oral, B. ve Dağlı, A. (1999). Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimine İlişkin Algıları, Dicle Üniversitesi, Çağdaş Eğitim, sayı:254, Diyarbakır.

Öztürk, C. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretimi, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Ravitch, D.(2011). A Brief History of Social Studies (www.uni.edu/icss/143/.../Contrarians Chap1.pdf) Erişim Tarihi:13.11.2013.

Safran, M. (2004). "İlköğretim Programlarında Yeni Yaklaşımlar" Sosyal Bilgiler (4 ve 5.sınıf) Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi; Yıl:5, sayı:54-55, Ağustos-Eylül.

Sands, D. A. Özçelik ve Gardner, B. (1996). Okullardaki Gelişmeler (Ortaöğretim) . Ankara: YÖK/ Dünya Bankası, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Deneme Basımı.

Seferoğlu, S.S. (2004). Öğretmen Yeterlikleri ve Mesleki Gelişim, Bilim ve Aklın Aydınlığında, Eğitim Dergisi, sayı: 58, sayfa: 40-45.

Sırkıntı, E. (1999). Öğretmen Yetiştirmede Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerinin Önemi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.

Sönmez, V. (1997). Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu, Ankara: Ertem Yayıncılık.

Sözer, E. (1998). Kurumdan Uygulamaya Sosyal Bilimlerin Öğretimi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını, Eskişehir.

Şahin, A. E. (2004). Öğretmen Yeterliklerinin Belirlenmesi, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, sayı:58.

Şahin, Ç. (2003). Eğitim Fakültelerindeki Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğrenme-Öğretme Süreci Açısından Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Erzurum.

Şişman, M. (2001). Öğretmenliğe Giriş. Ankara: Pegem A Yayınları.

Şişman, M. ve Acat, M. B. (2003). Öğretmenlik Uygulaması Çalışmalarının Öğretmenlik Mesleğinin Algılanmasındaki Etkisi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:13, Sayı:1, Sayfa: 235-250, Elazığ.

Titiz, T. M. (2000) . Okulda Yeni Eğitim, Beyaz Yayınları, İstanbul.

Türk Eğitim Derneği, (2009). Öğretmen Yeterlikleri, 1. Basım, Ankara.

Vural, T. C. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaratıcı Düşünme: Yeni İlköğretim Programı Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılan Etkinliklerin Yaratıcılığı Geliştirmesi Açısından Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

YÖK, Fakülte-Okul İşbirliği. (1998). Öğretmen Eğitimi Dizisi, Yök/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Öğretmen Eğitimi Dizisi, Ankara.

İnternet Adresleri

eğitim.erciyes.edu.tr/öğretmenlik/uygulama.doc. Erişim Tarihi:22.09.2013

http://egitim.erzincan.edu.tr/userfiles/OD_yönerge.doc,ErişimTarihi:13.09.2013.

http://www.erzincan.edu.tr/birim/içerik.php? Menü_id=1317) Erişim Tarihi:14.08.2013.

www.kafkas.edu.tr/dosyalar/sabesyo/file/ogret/_uyg.doc. Erişim Tarihi: 19.08.2013

http://www.erzincan.edu.tr/userfiles/9/files/O_uyg2_kitapcık. ErişimTarihi:12.08.2013.

http://www.meb.gov.tr/belirligunler/ogretmenlik/ogretmenlik.htm. Erişim Tarihi: 07.07.2013.

http://www.wikipedia.org/ogretmen, Erişim Tarihi: 09.10.2013.

mebk12.meb.gov.tr/180934525.sınıf/yol/haritassosyalbilgiler.docx)ErişimTarihi:08.07.2013.

mobil.turkishstudies.net/mdergipdfdetay.aspx?ID=5255. Erişim Tarihi:09.10.2013

www.k12.wa.us/socialstudies/what is socialstudy) ErişimTarihi:14.11.2013.

www.nedirnedemek.com/malumat-ı vataniye-nedir. Erişim Tarihi:08.09.2013

EKLER

EK 1. Öğretmenlik Uygulaması Dersi Değerlendirme Formu (Uygulama Öğretmeni ve Uygulama Öğretim Elemanı İçin) (Baştürk ve Kızılkaya, 2003).

ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DEĞERLENDİRME FORMU

Öğretmen Adayı : ……. Okulu : ……..
Gözlemci : ……. Sınıfı : ……..

Konu : ……. Tarih : ……..

1.0.	KONU ALANI VE ALAN EĞİTİMİ	E	K	İ
1.1.	KONU ALAN BİLGİSİ			
1.1.1.	Konu ile ilgili temel ilke ve kavramları bilme			
1.1.2.	Konuda geçen temel ilke ve kavramları mantıksal bir tutarlılıkla ilişkilendirebilme			
1.1.3.	Konunun gerektirdiği sözel ve görsel dili uygun biçimde kullanabilme			
1.1.4.	Konu ile alanın diğer konularını ilişkilendirebilme			
1.2.	ALAN EGİTİMİ			
1.2.1.	Özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini bilme			
1.2.2.	Öğretim teknolojilerinden yararlanabilme			
1.2.3.	Öğrencilerde yanlış gelişmiş kavramları belirleyebilme			
1.2.4.	Öğrenci sorularına uygun ve yeterli yanıtlar oluşturabilme			
1.2.5.	Öğrenme ortamının güvenliğini sağlayabilme			
2.0.	ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ			
2.1.	PLANLAMA			
2.1.1.	Ders plânını açık, anlaşılır ve düzenli biçimde yazabilme			
2.1.2.	Amaç ve hedef davranışları açık bir şekilde ifade edebilme			
2.1.3.	Hedef davranışlara uygun yöntem ve teknikleri belirleyebilme			
2.1.4.	Uygun araç-gereç ve materyal seçme ve hazırlayabilme			
2.1.5.	Hedef davranışlara uygun değerlendirme biçimleri belirleyebilme			
2.1.6.	Konuyu önceki ve sonraki derslerle ilişkilendirebilme			
2.2.	ÖĞRETİM SÜRECİ			
2.2.1.	Çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerini uygun biçimde kullanabilme			
2.2.2.	Zamanı verimli kullanabilme			
2.2.3.	Öğrencilerin etkin katılımı için etkinlikler düzenleyebilme			
2.2.4.	Öğretimi bireysel farklılıklara göre sürdürebilme			
2.2.5.	Öğretim araç-gereç ve materyalini sınıf düzeyine uygun biçimde kullanabilme			
2.2.6.	Özetleme ve uygun dönütler verebilme			
2.2.7.	Konuyu yaşamla ilişkilendirebilme			
2.2.8.	Hedef davranışlarına ulaşma düzeyini değerlendirebilme			
2.3.	SINIF YÖNETİMİ			
2.3.1.	Derse uygun bir giriş yapabilme			
2.3.2.	Derse ilgi ve dikkati çekebilme			
2.3.3.	Demokratik bir öğrenme ortamı sağlayabilme			
2.3.4.	Derse ilgi ve katılımın sürekliliğini sağlayabilme			
2.3.5.	Kesinti ve engellemelere karşı uygun önlemler alabilme			
2.3.6.	Övgü ve yaptırımlardan yararlanabilme			

2.3.7.	Dersi toparlayabilme			
2.3.8.	Bir sonraki dersle ilgili bilgiler ve ödevler verebilme			
2.3.9.	Öğrencileri sınıftan çıkarmaya hazırlayabilme			
2.4.	İLETİŞİM			
2.4.1.	Öğrencilerle etkili iletişim kurabilme			
2,4.2.	Anlaşılır açıklamalar ve yönlendirmeler yapabilme			
2.4.3.	Konuya uygun düşündürücü sorular sorabilme			
2.4.4.	Ses tonunu etkili biçimde kullanabilme			
2.4.5.	Öğrencileri ilgi ile dinleme			
2.4.6.	Sözel dili ve beden dilini etkili biçimde kullanabilme			
3.0	DEĞERLENDİRME VE KAYIT TUTMA			
3.1.	Uygun değerlendirme materyali hazırlayabilme			
3.2.	Öğrencilerin anlama düzeylerine göre geri bildirim verebilme			
3.3.	Öğrencilerin ürünlerini kısa sürede notlandırma ve ilgililere bildirebilme			
3.4.	Değerlendirme sonuçlarının kayıtlarını tutma			
4.0	DİĞER MESLEKİ YETERLİKLER			
4.1.	Mesleği ile ilgili yasa ve yönetmeliklerinin farkında olma			
4.2.	Meslekî öneri ve açıklamalara açık olma			
4.3.	Okul etkinliklerine katılma			
4.4.	Kişisel ve meslekî davranışları İle çevresine iyi örnek olma			
	TOPLAM			

Bu gözlem formundaki maddelerin karşısında bulunan kısaltmaların anlamı: (E) = Eksiği var, (K) = Kabul edilebilir, (İ) = İyi yetişmiş. Uygun olan seçeneği (+) ile işaretleyiniz.

Bu formun kullanılması ile ilgili açıklama değerlendirmenizi puana dönüştürmede aşağıdaki örnekten yararlanabilirsiniz. E, K ve İ'nin sayısal değerleri sırasıyla E=1, K=2, İ=3. değerlendirilen aday öğretmen örneğin 14 E, 16 K, 16 İ almış olsun. Aday öğretmenin aldığı puanı 100 üzerinden değerlendirmek istiyorsanız şu formülü kullanınız.

(14x1)+(16x2)+(16x3)x100/138 = 68 olarak bulunur.

Aday hakkında eklemek istediğiniz başka görüşleriniz varsa yazınız :

Uygulama Öğretmeninin	**Uygulama Öğretim Elemanının**
Adı Soyadı	**Adı Soyadı**
İmza	**İmza**

EK 2. Öğretmenlik Uygulaması Ders Gözlem Formu (Baştürk ve Kızılkaya, 2003).

DERS GÖZLEM FORMU

Öğretmen Adayı : ……..…….. Okulu :……..…

Gözlemci : ……..…….. Sınıfı :……..…:

Konu : ……..…….. Tarih :……..…::

Bu gözlem formundaki maddelerin karşısında bulunan kısaltmaların anlamı :

(E) = Eksiği var, (K) Kabul edilebilir, (İ) = İyi yetişmiş . Uygun olan seçeneği (+) ile işaretleriniz.

1.0	KONU ALANI VE ALAN EĞİTİMİ	E	K	İ	AÇIKLAMA VE YORUMLAR
1.1.	KONU ALAN BİLGİSİ				
1.1.1.	Konu ile ilgili temel ilke ve kavramları bilme				
1.1.2.	Konuda geçen temel ilke ve kavramları mantıksal bir tutarlılıkla ilişkilendirebilme				
1.1.3.	Konunun gerektirdiği sözel ve görsel dili uygun biçimde kullana bilme				
1.1.4.	Konu ile alanın diğer konularını ilişkilendirebilme				
1.2.	ALAN EĞİTİMİ				
1.2.1.	Özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini bilme				
1.2.2.	Öğretim teknolojilerinden yararlanabilme				
1.2.3.	Öğrencilerde yanlış gelişmiş kavramları belirleyebilme				
1.2.4.	Öğrenci sorunlarına uygun ve yeterli yanıtlar oluşturabilme				
1.2.5.	Öğrenme ortamının güvenliğini sağlayabilme				
2.0.	ÖĞRETME -ÖĞRENME SÜRECİ				
2.1.	PLANLAMA				
2.1.1.	Ders Planını açık, anlaşılır ve düzenli biçimde yazabilme				
2.1.2.	Amaç ve Hedef davranışlarını açık bir şekilde ifade edebilme				

2.1.3.	Hedef davranışlarına uygun yöntem ve teknikleri belirleyebilme				
2.1.4.	Uygun araç-gereç ve materyal seçme ve hazırlayabilme				
2.1.5.	Hedef davranışlarına uygun değerlendirme biçimleri belirleyebilme				
2.1.6.	Konuyu önceki ve sonraki derslere ilişkilendirebilme				
2.2.	ÖĞRETİM SÜRECİ				

Bu gözlem formu öğretmen adayının anlatacağı derslerdeki performans ve gelişimini izlemek için kullanılacaktır.

Uygulama Öğretmeninin
Adı Soyadı
İmza

Uygulama Öğretim Elemanının
Adı Soyadı
İmza

EK 3. Öğretmenlik Uygulaması Devam Çizelgesi (Baştürk ve Kızılkaya, 2003).

ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DEVAM ÇİZELGESİ

Öğretmen Adayının :……
Adı Soyadı :……
Fakülte Numarası :……
Bölümü /Anabilim Dalı :……
Öğretim Yılı/Dönemi :……
Uygulama Okulu :……

Tarih	Saat	Sınıf	Öğretmen Adayının İmzası	Uygulama Öğretmeninin İmzası	

Okul Koordinatörünün
Adı Soyadı
İMZA

EK 4. Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği

Sayın öğretmen adayı,

Elinizdeki bu **anket ilköğretim kurumlarında yapılan öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterliklerini kazanmasındaki etkisini** araştıramaya yönelik olarak hazırlanmıştır.

Anketi cevaplandırırken sizlerden istenilen, kişisel bilgiler bölümünü doldurduktan sonra, aşağıda maddeler halinde verilmiş olan soruların karşısındaki 5-4-3-2-1 şıklarından birini " x" ile işaretlemektir. Buradaki "5" Çok Yeterli, "4" Yeterli, "3" Kısmen Yeterli, "2" Yetersiz, "1" Çok Yetersiz anlamına gelmektedir.

Vereceğiniz yanıtlar yalnızca bilimsel bir araştırma için topluca kullanılacaktır. Bundan dolayı lütfen yanıtlarınızın içten ve doğru olmasına ve boş madde bırakmamaya özen gösteriniz.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Birol PETEK
Atatürk Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I: KİŞİSEL BİLGİLER

I. CİNSİYETİNİZ: 1- ERKEK ( ) 2- KIZ ( )

II. BÖLÜMÜNÜZ:

1- İ.Ö SOSYAL BİL. ÖĞR. ( )

2- İ.Ö. MATEMATİK ÖĞR. ( )

ÖĞRENİM ŞEKLİ

1. ÖĞRETİM. ( )

2. ÖĞRETİM ( )

BÖLÜM II: ÖĞRETMEN YETERLİLİKLERİ ÖLÇEK FORMU

Lütfen her bir ifade için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.

5. Çok Yeterli 4. Yeterli 3. Kısmen Yeterli 2. Yetersiz 1. Çok Yetersiz

1. ALAN BİLGİSİ	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
1. Konu alanınızı anlama düzeyiniz.					
2. Konu alanınızdaki kavram becerilerini kazanma düzeyiniz					
3.Alan bilginizi gereken şekilde artırabilme düzeyiniz					
4. Alanınızla ilgili öğretim programına aşinalık düzeyiniz					
2. ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNİ YÖNETME					
2. 1 Plan yapma ve ders hazırlığı	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
5. Hedef davranışları açık olarak yazabilme düzeyiniz					
6. Öğretim programına uygun plan yapabilme düzeyiniz					
7. Hedeflere eriştirecek şekilde plan yapabilme düzeyiniz.					
8. Çeşitli etkinliklerden yararlanma düzeyiniz.					
9. Planlama için uygun araç-gereçleri seçebilme düzeyiniz					
10. Ders planınızı tutarlı, yapılandırılmış olarak hazırlayabilme düzeyiniz					
11. Dersin önceki ve sonraki derslerle ilişkisini kurabilme düzeyiniz					
2. 2 Öğretim yöntemlerinden yararlanma	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
12. Öğrencilerle iletişim kurma düzeyiniz					
13. Çeşitli öğretim yöntemlerden yararlanma düzeyiniz					
14. Tüm öğrenciler ve gruplarla iletişim kurma düzeyiniz					
15. Öğrenciler için gerçekçi ve onları çabaya özendirecek hedefler belirleme düzeyiniz					
16. Öğretim araç-gereçlerini hedeflere uygun olarak ustaca kullanabilme düzeyiniz					
17. Bilişim teknolojisinden (bilgisayar, İnternet, vb.) yararlanma düzeyiniz					
2. 3 İletişim Kurma	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
18.Derslerde açık ve anlaşılır yönergeler verebilme düzeyiniz					
19. Derslerde açık ve anlaşılır açıklamalar yapabilme düzeyiniz					
20. Zamanında ve etkili soru sorabilme düzeyiniz					
21. Ses tonunu etkili değiştirme ve etkili kullanma düzeyiniz.					
22. Öğrencilerden gelen dönütlere duyarlı davranma düzeyiniz					
23. Öğrencilerden gelen dönütlerden yararlanma düzeyiniz					
24. Öğrenci seviyesine uygun bir dil kullanma düzeyiniz					
2.4 Sınıf yönetimi ve Öğrencilerle İlişkiler	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
25. Dersi amaçlı ve düzenli biçimde sürdürebilme düzeyiniz.					
26. Derse iyi başlama ve dersi iyi bitirme düzeyiniz					

27. Duruma uygun bireysel çalışma, grup veya sınıf çalışmasından yararlanabilme düzeyiniz.					
28. Öğrencilerle yakın ilişki, etkileşim kurabilme düzeyiniz					
29. Öğrencilerin derse ilgisini çekebilme düzeyiniz					
30. Öğrencileri derse güdüleyebilme düzeyiniz					
31. Derse olan ilgiyi ve güdüyü sürdürebilme düzeyiniz					
32. Övgü ve yaptırımları iyi kullanma düzeyiniz					
33. Kesinti ve müdahalelerle başa çıkma düzeyiniz					
34. Gerçekçi hedefler belirleme düzeyiniz					
35. Gelişmeleri değerlendirebilme düzeyiniz					
36. Değerlendirdiğiniz sonuçlardan yararlanma düzeyiniz					
37. Öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine yardım olma düzeyiniz					
38. Sınıfta demokratik ortam oluşturabilme düzeyiniz					
2. 5 Değerlendirme ve Kayıt Tutma	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
39. Öğrenme ürünlerini çabucak inceleyip sonuçları önerilerle öğrenciye iletme düzeyiniz					
40. Öğrencilerdeki gelişmeleri değişik ölçütlerle değerlendirebilme düzeyiniz					
41. Etkinlikler (sınav, gözlem, ödev) ve sağlanan gelişmelerle ilgili kayıt tutma düzeyiniz					
3. ÖĞRENCI KİŞİLİK HİZMETLERİ (REHBERLİK)	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
42. Okul yönetimi ile ilgili işlemlere aşinalık düzeyiniz					
43. Öğrencilerle ilişki kurma düzeyiniz					
44. Öğrencilerin sağlıklı birer kişilik geliştirmelerine yardımcı olabilme düzeyiniz					
45. Bireysel ihtiyaçlara ve grup ihtiyaçlarına duyarlı davranabilme düzeyiniz					
46. Öğrenci kişilik hizmetlerine katkı sunma düzeyiniz					
4. KİŞİSEL VE MESLEKİ ÖZELLİKLER	**5**	**4**	**3**	**2**	**1**
47. Zamanı planlı ve iyi kullanabilme düzeyiniz					
48. Mesleki konularda çevrenizdekilere (rehber öğretmene, öğretim elemanına, okul yöneticisine) danışabilme ve onların önerileri dikkate alma düzeyiniz					
49. Öğretmenlerle etkili iş ilişkileri kurabilme düzeyiniz					
50.Öğretmenlerle bilgi alış verişinde bulunma düzeyiniz					
51. Okul toplantıları ve etkinliklerine katılma düzeyiniz					
52. Öğrenci velileriyle görüşme yapma düzeyiniz					
53. Okul çapındaki etkinliklere katılma düzeyiniz					
54. Kendini geliştirme çabası gösterme düzeyiniz					
55. Mesleki davranış standartlarına uyma düzeyiniz					

EK 5. İZİN BELGESİ

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 29202147
Konu : Anket Uygulaması

05.04.13 01180

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: 28.03.2013 tarihli ve 88179374-685/6936 sayılı yazınız

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Birol PETEK'in "Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki yeterlikleri Üzerine Etkisi" konulu anket çalışmasını Fakültemiz İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerine uygulaması, çalışmayı bizzat kendi yapması şartıyla Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi arz ederim.

Prof.Dr. Ali YILDIRIM
Dekan

Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi 25170 / ERZURUM
Tlf : (0) (442) 2360954//Fax : (0) (442) 2360955 Elektronik ağ:www.atauni.edu.tr
Bilgi için:S. ÇAKALOT-2314041

ÖZGEÇMİŞ

1983 yılında Erzurum ili Tortum ilçesi Suyatağı Köyü'nde doğdu. İlköğrenimini Suyatağı Köyü'nde, orta öğrenimini Tortum'da, lise öğrenimini Erzurum'da tamamladı. 2004 yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü'nü kazandı. 2008 yılında bu bölümden mezun oldu. 2011 yılında Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans öğrenimine başladı. Halen öğrenci olup özel sektörde çalışmaktadır.